UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK WUPPERTAL
BERGISCHE UNIVERSITÄT WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Demosthenis Et Aeschinis, Principum Græciæ Oratorum Opera

Demosthenes

Aureliae Allobrogum, 1607

In Euergum et Mnesibulum testes

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1565

Visual Library

rum mendacia iustis rationibus repudianda. In vniuersum igitur Archiadæ sumus, cuius est hæreditas, genere virili proximi & adoptio, quàm ille fecit, irrita est: quoniam cæteri in paternam familiam reuersi sunt: is verò qui relictus fuerat, sine liberis decessit. Quæ cum ita sint, postulamus hæreditatem, nulla bona Leostrato erepturi (nam isti sua habent) sed ea recuperaturi, quæ ab Archiade relicta, legib. ad nos redierunt. Lex enim iubet potiores haberi mares, & maribus prognatos: qui nos sumus. Neque verò ei fuerunt: qui verò sunt, ij nos sumus. Deinde profectò non est æquum, vt adoptiuus filius alios adoptiuos introducat: sed vt eos relinquat qui in familia nascuntur: quæ res si defecerit, vt cognatis hæreditates restituantur. Hæc enim Leges iubent. Qui enim non quisque vestrûm propinquitate & iure generis excludetur, si adoptiuis ista licentia concedetur? Videtis enim assentationibus plurimos delinitos, & dissensionibus cognatorum sæpe alienatos, filios adoptare. Quòd si adoptato, contra legem quemuis adoptare licuerit: nunquam familiis hæreditates restituentur. Quòd vt præcaueret legislator, vetuit, ne, qui ipse adoptatus esset, filium adoptaret. Qua ratione iste definiit? Cum inquit, naturali filio relicto in familia, reuertatur: apertè sanè significat, non esse adoptandum. Fieri enim non potest, vt naturalem quisquam filium relinquat, nisi quem ipse procrearit. Tu autem Leostrate, postulas, defuncto illi in nostram familiam adoptato adoptiuum in hæreditatem introducere: quasi tuas possessiones, & non genere proximo tradendas, inuaderes. Nos verò, Iudices, si defunctus aliquem adoptasset, quanquam lege non sinente, pateremur: aut, si testamentum reliquisset, id quoque ratum haberemus. Nam ab initio tales perpetuò fuimus, vt istis bona occupantibus non aduersaremur, & pro sua libidine retrorsum abeuntibus. Postquam autem nunc tandé & ab istis ipsis & à legibus res in lucē prolata & conuicta est: & hæreditatem nobis tribuendam censemus Archiadæ: & penes nos esse, filij adoptationem, qui prius adoptati nō sumus: non penes istos. Si quidē iure opinor legislator, vt & calamitates cognatorum, & elocationes mulierum, genere proximis mandauit: sic & hæreditatates, & bonorum perceptionem, iisdem restituit. Quod verò est omnium maximum, vobisq. notissimum. Solonis lex nec testamentum facere adoptiuum, nec legare ea quæ sunt in familia, cum adoptatur, sinit. Iure omnino. Nā autoritate legum adoptato in alienas opes, non sic vt de priuatis rebus est statuendum: sed ex præscripto legum, singula ita vt perscripta sunt facienda. Sicut lex ait: Qui non adoptati fuerant, cùm Solon magistratum iniret, eis testamenti faciēdi suo arbitratu, ius esto. adoptatis verò testamenti factio ne esto: sed aut viuentes relicto naturali filio, in familiam redeunto vel defuncti, hæreditatem primis cognatis adoptatoris restituunto.

A ἀρχῇ εἰρημένοις, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον πρὸς τὴν τούτων ψευδολογίαν τὰ δίκαια μνημονεύητε. τὸ μὲν γὰρ σύνολον, ὄντες Ἀρχιάδῃ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος οὑτοσὶ πρὸς ἀνδρῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω, καὶ τῆς ποιήσεως ἣν ἐκεῖνος ἐποιήσατο, τῶν μὲν ἐπανεληλυθότων εἰς τὸν πατρῷον οἶκον, τοῦ δ' ἐγκαταλειφθέντος ἄπαιδος τετελευτηκότος, τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν, οὐδεμίαν οὐσίαν Λεωστράτου ἀφαιρούμενοι (οὗτοι μὲν γὰρ τὰς ἑαυτῶν ἔχουσι) τῆς ὑπ' Ἀρχιάδου δὲ καταλειφθείσης, καὶ οὔσης ἐκ τῶν νόμων ἡμετέρας. ὁ γὰρ νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί, κελεύει κρατεῖν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων. οὗτοι δ' ἡμεῖς ἐσμέν. οὐκ ἦσαν τοίνυν παῖδες ἐκείνῳ. οἱ δ' ὄντες, ἡμεῖς ἐσμέν. ἔπειτα οὐ δίκαιον δήπου, τὸ ποιητὸν υἱὸν ποιητοὺς ἑτέρους εἰσάγειν· ἀλλ' ἐγκαταλείπειν μὲν γιγνομένους, ὅταν δὲ τοῦτ' ἐπιλίπῃ, τοῖς γένεσιν ἀποδιδόναι τὰς κληρονομίας. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι κελεύουσιν. ἐπεὶ πῶς οὐκ ἐκκλείεται. εἷς ἕκαστος ὑμῶν τῆς κατὰ γένος
B ἀγχιστείας, ὅταν τοῖς ποιητοῖς ἡ ἄδεια αὕτη δοθῇ. ὁρᾶτε γὰρ ὅτι ταῖς κολακείαις οἱ πλεῖστοι ψυχαγωγούμενοι, καὶ τὰς πρὸς τοὺς οἰκείους διαφορὰς πολλάκις φιλονεικοῦντες, ποιητοὺς υἱεῖς ποιοῦνται. εἰ δ' ἔσται τῷ εἰσποιηθέντι παρὰ τὸν νόμον εἰσποιεῖν ὃν ἂν βούληται, οὐδέποτε τοῖς γένεσιν αἱ κληρονομίαι δοθήσονται. ἃ καὶ προνοηθεὶς ὁ νομοθέτης, ἀπεῖπε τῷ ποιητῷ αὐτῷ ὄντι, ποιητὸν υἱὸν μὴ ποιεῖσθαι, τίνα τρόπον διορίσας περὶ τούτων; ὅταν εἴπῃ, υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπόντα, ἐπανιέναι. δηλοῖ δήπου φανερῶς, ὅτι οὐ δεῖ ποιεῖσθαι. ἀδύνατον γάρ ἐστιν υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπεῖν, ἐὰν μὴ γόνῳ γεγονὼς ᾖ τινι. σὺ τοίνυν, ὦ Λεώστρατε, ἀξιοῖς τῷ τετελευτηκότι εἰσποιητῷ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὄντι, ποιητὸν εἰς τὸν κλῆρον εἰσαγαγεῖν, ὥσπερ ἐπὶ τὰ σαυτοῦ κτήματα, καὶ οὐκ εἰς τὰ κατὰ νόμον τῷ προσήκοντι δοθησόμενα βαδίζων. ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες δικα-
C σταί, εἰ μὲν ὁ τετελευτηκὼς ἐποιήσατό τινα καίπερ οὐ διδόντος τοῦ νόμου, συνεχωροῦμεν ἂν αὐτῷ· ἢ εἰ διαθήκας καταλελοίπει, καὶ ταύταις ἂν ἐνεμείναμεν, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς τοιοῦτοι ὄντες διετελοῦμεν, οὐκ ἐναντιούμενοι τούτοις ἔχουσι τὴν οὐσίαν, καὶ ἐπανιοῦσιν ἄνω, καθ' ὃν δήποτε τρόπον ἐβούλοντο. ἐπεὶ δὲ νυνί ποτε ὑπὸ τούτων αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τὸ πρᾶγμα ἐξελήλεγκται, καὶ οἰόμεθα δεῖν κληρονομεῖν τῶν Ἀρχιάδου· καὶ παρ' ἡμῶν εἶναι τὸν υἱὸν τὸν εἰσποιούμενον, τῶν μὴ πεποιημένων πρότερον, μὴ παρὰ τούτων. δικαίως γὰρ ὁ νομοθέτης, οἶμαι, ὥσπερ καὶ τὰς ἀτυχίας τῶν οἰκείων καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν γυναικῶν, τοῖς ἐγγύτατα γένους προσέταττε ποιεῖσθαι, οὕτω καὶ τὰς κληρονομίας καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν μετουσίαν τοῖς αὐτοῖς ἀπέδωκε. τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ γνωριμώτατον ὑμῖν. ὁ γὰρ τοῦ Σόλωνος νόμος οὐδὲ διαθέσθαι τὸν ποιητὸν ἐᾷ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ, ὅταν ποιηθῇ, εἰκότως οἶμαι. τὸ γὰρ κατὰ νόμον εἰσποιηθέντι ἐπὶ τὰ ἑτέρου, οὐχ οὕτως ὡς περὶ τῶν ἰδίων κτημάτων βουλευτέον ἐστίν. ἀλλὰ τοῖς νόμοις ἀκολούθως περὶ ἑκάστου τῶν γεγραμμένων, ὡς ὁ νόμος λέγει. ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, φησίν, ὅτε Σόλων εἰσῄει εἰς τὴν ἀρχήν, ἐξεῖναι αὐτοῖς διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλωσι· τοῖς δὲ ποιηθεῖσιν, οὐκ ἐξὸν διαθέσθαι. ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν γνήσιον ἐπανιέναι,* ἢ τελευτήσαντας ἀποδιδόναι τὴν κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὖσι τοῦ ποιησαμένου.

ARGVMEMTVM ORATIONIS IN Euergum & Mnesibulum testes.

Atheniensibus classem ad bellum properè instruentibus, armamenta triremium præfectis deerant. Itaq. decretum scribitur, vt instrumenta naualia, quampri-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ ψευδομαρτυριῶν λόγου.

Ἐπειγομένων Ἀθηναίων εἰς στρατείαν ναυτικήν, ἐνέδει σκεύη τριηράρχοις. καὶ γράφεται ψήφισμα, κατὰ τάχος εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας σκεύη τριηραρχικὰ τῇ πόλει. οὗτοι δὲ ἦσαν

τῶν τριηράρχων τινές. ἄλλος μὲν οὖν ἄλλοις εἰσπράττειν ἐτάχθη. ὁ δὲ νῦν τὸν λόγον λέγων, Θεόφημον καὶ Δημοχάρην. ἀγνωμονοῦσι δὲ αὐτοῖς δίκην ἔλαχε καὶ εἷλε. καὶ ὁ μὲν Δημοχάρης, ἀποδέδωκεν. ὁ δὲ Θεόφημος ἔτι μεθοδευόμενος ἦν. ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς ὅτῳ τις ἂν δύνηται τρόπῳ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν· ἧκεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοφήμου πρὸς ὃν νῦν δικαζόμενος. ἐκ δὲ ἀψιμαχίας ἀλλήλοις ἐνέτειναν* καὶ αἰκίας, καὶ κατ' ἀλλήλων δίκας ἀπενήνεγκαν. ἑκάτερος φάσκων τὸν ἕτερον ἄρξαι τῶν πληγῶν. τοῦτο γὰρ ἦν ἡ αἰκία. πρότερος οὖν εἰσελθὼν ὁ Θεόφημος, παρέσχετο μάρτυρας Εὔεργον, καὶ Μνησίβουλον· τὸν μὲν ἀδελφὸν ἑαυτοῦ, τὸν δὲ κηδεστήν. οἱ δὲ ἐμαρτύρησαν, ὅτι Θεόφημος μὲν ἐβούλετο παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον εἰς βάσανον τὴν παροῦσαν τῇ μάχῃ, ἵν' εἴπῃ βασανιζομένη, πότερος ἦρξατο τῶν πληγῶν· ταῦτα δὲ προκαλουμένου τοῦ Θεοφήμου, καὶ παραδιδόντος, τὴν θεράπαιναν οὐκ ἐδέξαντο. τέλος οἱ μὲν δικασταὶ τῇ μαρτυρίᾳ πεισθέντες ὑπὲρ Θεοφήμου τὴν ψῆφον ἔθεντο. ὁ δὲ ἡττηθεὶς τοῖς μάρτυσιν ὡς ἐψευσμένοις δικάζεται.

A mum ab iis, qui deberent reipublicæ, exigerentur, ij verò quidam eorum erant, qui triremibus præfuerant. Alius igitur ab aliis ea vaſa repetere iuſſus eſt. is verò qui nunc habet orationem, à Theophemo & Demochare. Qui cum inſolentius ſe gererent, eos in ius vocatos, reos peregit. ac Demochares quidem reddit, ſed Theophemus adhuc effugia quæritat. Facto autem à ſenatu decreto, vt quo quiſque modo poſſet, debita exigeret: ædes Theophemi, is qui nunc litigat, inuadit. ortóque iurgio, & inter ſe verberant, & in ius mutuò vocant: vterque aſſerens alterum intuliſſe manus. quæ actio *αἰκία*, hoc eſt, verberatio dicebatur. Prior igitur ingreſſus Theophemus, teſtes produxit, Euergum & Mneſibulum, alterum fratrem ſuum, alterum affinem, ij verò teſtificati ſunt, Theophemum voluiſſe mulierem, quæ pugnæ interfuerat, dare in quæſtionem, vt in tormentis confiteretur, vter prior manus intuliſſet. Quod cùm offerret Theophemus, ancillámque traditurus eſſet: illum admittere noluiſſe. Tandem, iudices, fide teſtibus habita, pro Theophemo pronunciarunt. Is autem qui victus eſt, teſtes falſi teſtimonij accuſat.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ ψευδομαρτυριῶν, λόγος.

Καλῶς μοι δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἔχειν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπὲρ λοιπὸν ἀγῶνα ἀποδιδόντες ταῖς δίκαις τῶν ψευδομαρτυριῶν· ἵνα εἴ τις μάρτυρας τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας παρασχόμενος, ἢ προκλήσεις μὴ γενομένας, ἢ μαρτυρίας, παρὰ τὸν νόμον μαρτυρηθείσας, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς, μηδὲν αὐτῷ πλέον γένηται. ἀλλ' ἐπισκηψάμενος ταῖς μαρτυρίαις ὁ ἀδικηθείς, καὶ εἰσελθὼν ὡς ὑμᾶς, καὶ ἐπιδείξας περὶ τοῦ πράγματος τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, παρά τε τούτων δίκην λάβῃ, καὶ τὸν παραβαλόμενον, ὑπόδικον ἔχῃ τῶν κακοτεχνιῶν· καὶ διὰ τοῦτο τὸ μὲν διώκοντι ἥττω ἐποίησαν τὰ ἐπιτίμια, ἐὰν ἡττηθῇ, ἵνα μὴ διὰ τὸ πλῆθος ἀποτρέποιτο διώκειν τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν ὁ ἀδικούμενος· τῷ δὲ φεύγοντι μεγάλας ἐπέθηκαν τιμωρίας, ἐὰν ἁλῷ καὶ δοκῇ ὑμῖν τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι. καὶ δικαίως, ὦ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς γὰρ εἰς τοὺς μάρτυρας βλέψαντες, καὶ πιστεύσαντες, οἷς ἂν οὗτοι μαρτυρήσωσι, ψηφίζεσθε. ἵνα οὖν μήθ' ὑμεῖς ἐξαπατᾶσθε, μήθ' οἱ εἰσιόντες εἰς ὑμᾶς ἀδικῶνται, διὰ ταῦτα αὐτοὺς ὑποδίκους ἐποίησεν ὁ νομοθέτης· δέομαι δ' ὑμῶν κἀγὼ μετ' εὐνοίας μου ἀκροάσασθαι περὶ τοῦ πράγματος ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα. ἵνα ἐκ τούτων εἰδῆτε, ὅσα ἐγώ τε ἠδικήθην, καὶ ἐξηπατήθησαν οἱ δικασταί, καὶ οὗτοι τὰ ψευδῆ ἐμαρτύρησαν. μάλιστα μὲν οὖν ἂν ἠβουλόμην μὴ ἔχειν τὰ πράγματα. εἰ δ' οὖν ἀναγκάζοι τις, πρὸς τούτους ἡδύ ἐστιν εἰσιέναι, οἳ μὴ ἀγνῶτές εἰσιν ὑμῖν. νῦν δὲ πλείων μοι λόγος ἔσται ἐξελέγχοντι τὸν τρόπον αὐτῶν, ἢ τὴν μαρτυρίαν ψευδῆ οὖσαν. περὶ μὲν γὰρ τῆς μαρτυρίας ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν, αὐτοί μοι δοκοῦσιν ἔργῳ ἐξελέγχειν αὐτὴν καὶ οὐκ ἄλλους με* δεῖ μάρτυρας παρασχέσθαι, ἢ αὐτοὺς τούτους. ἐξὸν γὰρ νῦν αὐτοῖς ἀπηλλάχθαι πραγμάτων, καὶ μὴ κινδυνεύειν εἰσιόντας εἰς ὑμᾶς, ἔργῳ βεβαιώσοντας, ὡς ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία, οὐκ ἠθελήκασι παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον, ἣν μεμαρτυρήκασι προκαλέσασθαι πρὸς τῷ διαιτητῇ Πυθοδώρῳ ἐκ Κηδῶν παραδιδόναι ἕτοιμον εἶναι Θεόφημον. ἠξίουν δ' ἐγὼ παραλαμβάνειν, ὡς οἱ μάρτυρες ὑμῖν οἱ τότε παραγενόμενοι ἐμαρτύρησαν ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ νυνὶ δὲ μαρτυρήσουσι· καὶ Θεόφημος αὐτοῖς ὡς ἀληθῆ μεμαρτυρηκόσιν, οὐκ ἐπεσκήψατο, οὐδ' ἐπεξέρχεται τῶν ψευδομαρτυριῶν. σχεδὸν οὖν τι καὶ αὐτοί μοι ὁμολογοῦσιν ἐν τῇ μαρτυρίᾳ, ἐθέλειν με παραλαμβάνειν τὴν ἄνθρωπον, Θεόφημον δὲ ἀναβάλλεσθαι κελεύειν, ἐμὲ δὲ οὐκ ἐθέλειν·

DEMOSTHENIS IN EVERGVM ET MNESIBVLUM teſtes, Oratio, Hieronymo Vvolſio interprete.

B PRÆCLARÆ mihi eſſe leges videntur, Iudices, quæ poſt iudicia, falſi teſtimonij actionem largiuntur: vt, ſi quis teſtibus mendacibus productis, aut prouocationibus non factis, aut teſtimoniis contra legem dictis, iudices deceperit: nihil ea re proficiat: is autem, cui facta eſt iniuria, teſtimoniis reprehenſis, quum apud vos oſtenderit, teſtes de re dixiſſe falſum, tum ab eis pœnas expetat: tum illius à quo producti ſunt, malas artes vlciſcatur: propterea‹q. minorem accuſatori, ſi ſuccubuerit, mulctam ſtatuerunt: ne pœnæ magnitudine deterreatur læſus, à perſequendis teſtibus. Reo autem magnas pœnas conſtituerunt, ſi conuictus fuerit, & vobis pro teſtimonio mentitus eſſe videatur: idq́. meritò, iudices. Vos enim teſtes intuiti, & eorum teſtimoniis freti, pronunciatis. Ne igitur & vos decipiamini, & qui ad vos ingrediuntur, iniuriis afficiantur: propterea eos obnoxios reddidit legiſlator. Oro autem & ego, vt vos me cum beneuolentia audiatis, rem omnem ab initio explicantem: vt inde intelligatis, quàm multis & ego ſim affectus iniuriis, & vt iudices decepti fuerint, & vt iſti falſa teſtificati ſint. Etſi autem maximè vellem non faceſſi mihi negocium: attamẽ ſi cui quieto eſse non licet, illud iucundum eſt, cum iis litigare qui vobis ignoti nō ſunt. Nunc lōgior à me ſumetur oratio, moribus eorum oſtēdendis, quàm teſtimonij falſitate reuincēda. Nam id quidem eſse falſum, ipſi mihi oſtēdere vidētur: neq; ego neceſse habeo teſtes alios, quàm illos ipſos producere. Nam qua eis ratione liceret liberari negociis, nec in veſtro iudicio periclitari, & reipſa teſtimonij veritatem confirmare, mulierẽ tradere noluerunt: quam in quæſtionem dare voluiſse Theophemum, apud arbitrū Pythodorum Cedenſem teſtificati ſunt: & quam ego me recepturum ſum profeſſus: vt teſtes, qui tū adfuere, vobis in iudicio teſtificati ſunt, & nunc etiam teſtificabuntur: quos Theophemus ipſe, vt vera teſtificatos, neque accuſauit, neque falſi teſtimonij reos egit, Atque adeò ipſi ferè in teſtimonio cōfitētur, voluiſse me admittere mulierẽ, Theophemū autẽ differre iuſſiſse: idq́. me detrectaſse.

Collaudatio legis de teſtimoniis, & audientiæ petitio.

C

Ancillam in quæſtionem non traditā, & duos ſuſpectos teſtes adhibitos, arguere teſtimonii falſitatẽ.

Quam verò & ego admittere volui, & Theophemus obtulit(vt isti aiunt) cuius tamē corpus nemo adesse vidit,neque tunc apud arbitrum , neque in iudicio pòst,neque alibi vsquam traditum:eam testificati isti sunt,tradere voluisse Theophemum,& obtulisse.Iudices autem opinati sunt,verum esse id testimonium: me verò recusare, quò minus è muliere perquireretur de verberatione,vter nostrûm prior per iniuriam alteri manus attulisset.*Nunquid ergo aliter fieri potest,quin falsa isti testificati sint?qui ne nunc quidem audent corpus mulieris tradere (id quod obtulisse Theophemum dixerunt,eique testificati sunt) & testimonij veritatem ipso facto confirmare , & testes molestia periculóque liberare,tradito ancillæ corpore,vt exquiratur à muliere de verberatione, quo ego iudicio Theophemum persequor (quoniam eam tum non exhibuit)& argumentum ex iis,quibus tum Theophemus dicendis,decepit Iudices,sumatur.Aiebat enim in causa verberationis,testes qui adfuerant, & testabantur ea quæ facta fuerant,in tabula ex lege, falsos esse,& à me subornatos:mulierem verò quæ adfuisset,vera dicturam,nō tabella testificando, sed firmissimo testimonio tormentis , vter prior per iniuriam manus alteri intulisset.Quibus verò tum verbis abutendo,& testes producendo , iudices decepit: ea nunc falsa esse deprehenduntur.Corpus enim mulieris tradere non audet:sed mauult fratrem & affinem falsi testimonij iudicio conflictari, mauult eosdem vobis commenticiis verbis & deprecationibus,si possint,deceptis,absolui,quàm muliere tradita , ita vt æquum est,omni periculo liberari. Nam ego quidem sæpe illum prouocaui,muliere postulata : quam & tum,& post iudicium admittere volui,cùm mulctam eis soluerem : in eo item iudicio quo Theophemum verberationis accusabam, & in inquisitione falsi testimonij.Verùm isti, his omnibus repudiatis, quam mulierem mihi esse traditam affirmarunt, eam re ipsa,mihi nunquam tradiderunt.Satis enim videbant, fore palàm,si ea torqueretur,se non à me affectos esse,sed me affecisse iniuriis.Quæ vt à me verè dici constet,testimonia vobis recitabuntur.

TESTIMONIA.

Mihi igitur sæpe prouocanti,& postulanti mulierem,deditam esse à nemine:è testibus audiuistis.Núc etiam signa proferam,è quibus cognoscetis,istos falsa esse testificatos. Nam si vera essent ea,quæ Theophemum isti obtulisse dicunt,& corpus mulieris tradidisse:non duos modò testes fecisset,affinem & fratrem,qui vera testarentur:sed & alios multos. Arbitrium enim in Heliæa factum est.nam qui Oeneiæ & Erechteiæ tribui arbitrantur.ibi sedent.In talibus autem prouocationibus cùm aliquis hominem adductū tradit:multi circumsistunt,auscultantes quid dicatur. Quare testes eis non defuissent:si testimonium ex vlla parte verum esset.In eodem porrò,Iudices testimonio dixerunt,me differre noluisse.Theophemum autem id iussisse,vt mihi mulierem traderet. Ego verò id non esse verum , vos docebo. Si enim ego id à Theophemo postulassem,quod isti ei testificati sunt, petens vt mulierem mihi traderet:iure ad eum mihi modum respondisset, differre iubens arbitrium,

A ἣν δ' ἐγὼ μὲν ἠξίωσα παραλαμβάνειν, Θεόφημος δὲ προὐκαλέσατο παραδοῦναι ὥς οὗτοί φασι· τὸ δὲ σῶμα οὐδεὶς οἶδε παρὸν οὐδὲ τότε πρὸς τῷ διαιτητῇ, οὔτε πρὸς τῷ δικαστηρίῳ ὕστερον, οὔτ' ἄλλοθι οὐδαμοῦ παραδιδόμενον. ἐμαρτύρησαν οἱ μάρτυρες οὗτοι, ὡς ἐθέλοι παραδοῦναι Θεόφημος, καὶ πρόκλησιν προκαλοῖτο. ᾠήθησαν δὲ οἱ δικασταὶ ἀληθῆ εἶναι τὴν μαρτυρίαν· φεύγειν δέ με τὸν ἔλεγχον ἐκ τῆς ἀνθρώπου περὶ τῆς αἰκίας, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. * τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ αἰκία. πῶς οὖν οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστι τούτους τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι; οἵ γε οὐδὲ νῦν πω τολμῶσι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου παραδοῦναι, καθὰ ἔφασαν προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον, καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτῷ· καὶ τὴν μὲν μαρτυρίαν ἔργῳ βεβαιοῦσθαι ὡς ἀληθής ἐστι, καὶ τοὺς μάρτυρας ἀπηλλάχθαι τοῦ ἀγῶνος, παραδόντες τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου· τὴν δ' ἄνθρωπον περὶ τῆς αἰκίας βασανίζεσθαι, ἐφ' ᾗ ἐγὼ διώ- B κω δίκῃ τὸν Θεόφημον, ἐπειδὴ τότε οὐ παρέσχε· καὶ τὸν ἔλεγχον ἐξ ὧν ὁ Θεόφημος ἔλεγε τότε, ἐξαπατῶν τοὺς δικαστὰς, ἐκ τούτων γίγνεσθαι. ἔφη γὰρ ἐν τῇ δίκῃ τῆς αἰκίας τοὺς μὲν μάρτυρας τοὺς παραγενομένους, καὶ μαρτυροῦντας τὰ γενόμενα ἐν γραμματείῳ κατὰ τὸν νόμον, ψευδεῖς εἶναι, καὶ ὑπ' ἐμοῦ παρεσκευασμένους· τὴν δ' ἄνθρωπον τὴν παραγενομένην ἐρεῖν τἀληθῆ, οὐκ ἐκ γραμματείου μαρτυροῦσαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἰσχυροτάτης μαρτυρίας βασανιζομένην, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ἃ δὲ τῷ λόγῳ τότε καταχρώμενος, καὶ μάρτυρας παρεχόμενος τούτων, ἐξηπάτα τοὺς δικαστάς, νῦν ἐξελέγχεται ψευδῆ ὄντα. τὸ γὰρ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, οὐ τολμᾷ παραδοῦναι· ἀλλὰ μᾶλλον προῄρηται τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν κηδεστὴν ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίζεσθαι, ἢ παραδοῦναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, καὶ δικαίως ἀπηλλάχθαι, καὶ μὴ διὰ λόγων καὶ C δεήσεως, ἐὰν δύνωνται, ἐξαπατήσαντες ὑμᾶς, ἀποφεύγειν, πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαντος τὴν ἄνθρωπον, καὶ τότε ἀξιοῦντος παραλαμβάνειν, καὶ μετὰ τὴν δίκην, καὶ ὅτε ἐξέτινον αὐτοῖς, καὶ ἐφ' ᾗ ἐγὼ δίκῃ τὸν Θεόφημον διώκω τῆς αἰκίας, καὶ ἐπὶ τῇ ἀνακρίσει τῶν ψευδομαρτυριῶν. καὶ τούτων οὐ* προσποιουμένων, ἀλλὰ λόγῳ μὲν μαρτυρούντων τὰ ψευδῆ, ἔργῳ δὲ οὐ παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον. ᾔδεσαν γὰρ, ὅτι βασανιζομένης αὐτῆς ἐξελεγχθήσονται ἀδικοῦντες, οὐκ ἀδικούμενοι. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ὅτι μὲν τοίνυν πολλάκις προκαλεσαμένῳ καὶ ἀξιοῦντι παραλαβεῖν, τὴν ἄνθρωπον, οὐδεὶς παρεδίδου, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἵνα δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων εἰδῆτε, ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, δηλώσω ὑμῖν. οὗτοι γὰρ, εἴπερ ἀληθῆ ἦν, ἅ φασι προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον, καὶ παραδιδόναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, οὐκ ἂν δήπου δύο μόνους μάρτυρας ἐποιήσαντο, κηδεστὴν καὶ ἀδελφὸν τἀληθῆ μαρτυροῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἂν πολλούς. ἡ μὲν γὰρ δίαιτα ἐν τῇ ἡλιαίᾳ ἦν. οἱ γὰρ τὴν οἰνηΐδα καὶ τὴν ἐρεχθηΐδα διαιτῶντες, ἐνταῦθα κάθηνται. τῶν δὲ τοιούτων προκλήσεων, ὅταν τις τὸ σῶμα παραδιδῷ κομίσας, πολλοὶ* περιίστανται, ἐπακούοντες τῶν λεγομένων. ὥστε οὐκ ἂν ἠπόρησαν μαρτύρων, εἴπερ καὶ ὁπωσοῦν ἀληθὴς ἦν ἡ μαρτυρία. μεμαρτυρήκασι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐν τῇ αὐτῇ μαρτυρίᾳ, ὡς ἐγὼ οὐκ ἐθέλοιμι ἀναβαλέσθαι· ὁ δὲ Θεόφημος κελεύοι, ἵνα μοι παραδοίη τὴν ἄνθρωπον. ὡς δὲ οὐκ ἀληθὲς τοῦτ' ἐστιν, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ τὸν Θεόφημον προὐκαλούμην ταύτην τὴν πρόκλησιν, ἣν μεμαρτυρήκασιν αὐτῷ, ἀξιῶν αὐτὸν τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, εἰκότως ἄν μοι τούτοις τοῖς λόγοις ἀπεκρίνατο, ἀναβαλέσθαι κελεύων τὴν δίαιταν,

εἰς τὴν ὑστέραν σύνοδον, ἵνα κομίσῃ τὴν ἄνθρωπον, καὶ παραδῷ μοι. νῦν καὶ σεαυτὸν * μεμαρτύρηκας, ὦ Θεόφημε, ἐθέλειν παραδιδόναι τὴν ἄνθρωπον, καὶ ἐμὲ μὴ ἐθέλειν παραλαβεῖν. πῶς οὖν κύριος μὲν ὢν σὺ τῆς ἀνθρώπου, μέλλων δὲ προκαλεῖσθαι ταύτην τὴν πρόκλησιν, ἣν μεμαρτυρήκασί σοι, καταφεύγων δὲ εἰς τὴν ἄνθρωπον, μέλλων δὲ προκαλεῖσθαι περὶ τοῦ δικαίου, ἄλλου δέ σοι οὐδενὸς ὄντος μάρτυρος, ὡς ἐπλήγης ὑπ' ἐμοῦ, ἄρχοντος χειρῶν ἀδίκων· οὐχ ἧκες ἔχων τὴν ἄνθρωπον πρὸς τὸν διαιτητὴν, καὶ παρεδίδους τὸ σῶμα παρούσης τῆς ἀνθρώπου, κύριός γε ὢν αὐτῆς; ἀλλὰ τὴν μὲν πρόκλησιν φὴς προκαλέσασθαι, τὴν δ' ἄνθρωπον οὐδεὶς εἶδε.* δι' ἧς ἐξηπάτησας τοὺς δικαστὰς ψευδεῖς μάρτυρας παρεχόμενος, ὡς ἐθέλων παραδοῦναι. (ἐπειδὴ τοίνυν σοι τότε οὐ παρῆν ἡ ἄνθρωπος, ἀλλὰ πρότερον ἐσημάνθησαν οἱ ἐχῖνοι, ὕστερόν ἐστιν ὅπου ἤγαγες τὴν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀγορὰν, ἢ εἰς τὸ δικαστήριον; εἰ γὰρ μὴ τότε σοι παρεγένετο, ὕστερον δήπου ἔδει παραδιδόναι, καὶ μάρτυρας ποιεῖσθαι ὡς ἐθέλεις ἐν τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔλεγχον γίγνεσθαι, καθάπερ προὐκαλέσω, προκλήσεώς τε ἐμβεβλημένης σοι καὶ μαρτυρίας, ὡς ἤθελες παραδιδόναι τὴν ἄνθρωπον. μέλλων τοίνυν εἰσιέναι τὴν δίκην, ἔστιν ὅπου τὴν ἄνθρωπον εἰσήγαγες πρὸς τὸ δικαστήριον; καίτοι ἔδει αὐτὸν, εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἃ φασιν αὐτὸν προκαλεῖσθαι, κληρουμένων τῶν δικαστηρίων, κομίσαντα τὴν ἄνθρωπον, λαβόντα τὸν κήρυκα, κελεύειν ἐμὲ, εἰ βουλοίμην βασανίζειν· καὶ μάρτυρας τοὺς δικαστὰς εἰσιόντας ποιεῖσθαι, ὡς ἕτοιμός ἐστι παραδοῦναι. νυνὶ δὲ λόγῳ ἐξαπατήσας καὶ ψευδεῖς μαρτυρίας παρασχόμενος, οὐδέ πω καὶ νῦν τολμᾷ παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον, πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαντος, ὡς οἱ μάρτυρες ὑμῖν οἱ παραγενόμενοι μεμαρτυρήκασι. καί μοι ἀνάγνωθι πάλιν τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.)

Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὴν δίκην διηγήσασθαι, ὅθεν ἐγένετό μοι πρὸς Θεόφημον· ἵνα εἰδῆτε, ὅτι οὐ μόνον ἐμοῦ ἀδίκως κατεδικάσατο, τοὺς δικαστὰς ἐξαπατήσας· ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς ἅμα τῶν πεντακοσίων τῇ αὐτῇ ψήφῳ· καὶ ἄκυρα μὲν ἐποίησε τὰ δικαστήρια τὰ ὑμέτερα· ἄκυρα δὲ τὰ ψηφίσματα καὶ τοὺς νόμους· ἀπίστους δὲ τὰς ἀρχὰς κατέστησεν ὑμῖν, καὶ τὰ γράμματα τὰ ἐν τῇ στήλῃ· ὃν δὲ τρόπον, ἐγὼ ὑμᾶς περὶ ἑνὸς ἑκάστου διδάξω. ἐμοὶ γὰρ πρὸς Θεόφημον συμβόλαιον μὲν οὐδὲν πώποτε πρότερον ἐν τῷ βίῳ ἐγένετο, οὔτ' αὖ κῶμος, ἢ ἔρως, ἢ πότος· ὥστε διαφερόμενον περί τινος πλεονεκτήματος, ἢ παροξυνόμενον ὑπὸ ἡδονῆς τινὸς, ἥκειν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τούτου. ψηφισμάτων δὲ ὑμετέρων δήμου καὶ βουλῆς, καὶ νόμου ἐπιτάξαντος, εἰσέπραξα τοῦτον, ὀφείλοντα τῇ πόλει σκεύη τριηραρχικά· διότι δὲ, ἐγὼ ὑμῖν διηγήσομαι. ἔτυχεν ἐκπλεουσῶν τριήρων * καὶ βοήθεια ἀποστελλομένη διὰ τάχους. σκεύη οὖν ἐν τῷ νεωρίῳ οὐχ ὑπῆρχε ταῖς ναυσίν· ἀλλ' ἔχοντες οἱ ὀφείλοντες οὐκ ἀπεδίδοσαν. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὄντα ἄφθονα ὀθόνια καὶ στυππεῖα καὶ σχοινία, οἷς κατασκευάζεται τριήρεις, ὥστε πρίασθαι. γράφει οὖν Χαιρέδημος τὸ ψήφισμα τουτὶ, ἵνα εἰσπραχθῇ τὰ σκεύη ταῖς ναυσὶ, καὶ σῶα γένηται τῇ πόλει. καί μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα.

A vsque in alterum conuentum, vt adduceret mulierem, mihique traderet. Nunc testatus es Theopheme, te tradere voluisse mulierem, me verò eam recipere noluisse. Quî fit igitur, vt tu ancillæ dominus, qui eam conditionem mihi laturus eras, quam isti tibi testificati sunt, cum ad mulierem confugeres, & me de iure prouocaturus, nullum alium testem haberes, quo probares te à me esse verberatum, per iniuriam tibi manus afferente: muliere adducta ad arbitrum non veneris, & corpus mulieris præsentis tradideris, qui quidem dominus eius esses? Obtulisse quidem te dicis: mulierem verò nemo vidit: eáque re iudices decepisti: falsos testes producendo, qui dicerent, te eam tradere voluisse. Posteaquam autem tibi mulier tum non præstò fuit, sed prius echini obsignati fuerunt, éstne quò illam vel in forum, vel iudicium vsquam perduxeris? Si enim ea tum non abfuit: pòst vtique tradenda fuit, & testes faciendi, te voluisse rem è muliere certò cognosci, quemadmo-
B dum prouocaras: cùm & prouocationem inieceris, & testimonium quo continebatur, te tradere mulierem voluisse. Iam, causam acturus, vsquámne mulierem introduxisti in prætorium? Atqui oportebat eum, si vera essent, quæ eum obtulisse dicunt, in sortitione iudiciorum, adducta muliere, adhibitóque præcone, iubere me si quæstionem habere de ea vellem, & iudices ingredientes testes facere, si eam velle tradere. Nunc fuco verbis facto, falsis testimoniis productis: ne nunc quidem audet tradere mulierem, sæpenumero à me prouocatus & postulatus: vt vobis testes, qui interfuere, dixerunt. Recita mihi denuò testimonia.

TESTIMONIA.

Enarrabo autem vobis, Iudices, vnde mihi controuersia cum Theophemo sit orta: vt sciatis, non me solum iniquo per eum iudicio circumuentum, deceptis iudicibus, sed & senatum quingentorum, eadem sententia esse condemnatum, atque autoritate ereptam iudicij vestris fidem esse abrogatam, & lite-
C ris in pilas relatis. Quo autem pacto, id ego vos singulatim edocebo. Mihi cum Theophemo, dum vixi, prius nihil vnquam commercij fuit, nulla commessatio, nullus amor, aut compotatio, vt vel iniuria aliqua irritatus, vel voluptate aliqua impulsus, eius ædes inuaderem. Sed decretis vestris, populo, senatu & lege mandantibus, exegi ab eo naualia instrumenta, quæ reipublicæ debebat. Quamobrem autem id factũ sit: ego vobis narrabo. Accidit vt triremes hinc soluerẽt, auxiliáq. celeriter mitterentur, armaméta aũt in nauali deessent nauib. eáq. cũ haberẽt ij qui debebãt, nõ redderẽt. Ad hæc nec in Piræeo erat copia linteorum, stuppæ, & rudentũ, quibus rebus nauis instruitur, vt emi possent. Chæredemus igitur hoc senatusconsultum scribit, vt armamenta nauium exigerentur, & sarta tecta redderentur reipublicæ. Recita mihi decretum.

Narratiõ de armamentorũ exactione: vnde controuersia cum Theophemo sit orta.

DECRETVM.

*Hoc decretũ magistratus iussit: & eos qui vasa rei publicæ deberẽt, naualium curatoribus tradidit: naualium curatores, tritemium præfectis, iis qui tũ abituri erant, & curatoribus classium. Lex verò Periandri cogebat & iubebat nos, eos qui armamenta deberent, recipere qua lege clases designatæ erant. Ad hęc alio plebiscito cogebamur pro sua quisq. por-

Τούτου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος γενομένου ἡ μὲν * ἀρχὴ ἐπεκλήρωσε, καὶ παρέδωκε τοὺς ὀφείλοντας τὰ σκεύη τῇ πόλει. οἱ δὲ τῶν νεωρίων ἐπιμεληταὶ τοῖς τριηράρχοις τοῖς ἐκπλέουσι τότε, καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς τοῖς ἐν ταῖς συμμορίαις. ὁ δὲ νόμος ὁ τοῦ Περιάνδρου ἠνάγκαζε, καὶ προσέταττε τοὺς ὀφείλοντας παραλαβεῖν τὰ σκεύη, καθ' ἃ αἱ συμμορίαι συνετάχθησαν. πρὸς δὲ τούτοις, ἕτερον

tione à singulis ea quæ deberent, exigere. Accidit A autem, vt ego & trierarchus & classis curator essem, & Demochares Pæaniâsis in mea classe cum Theophemo, cuius in trierarchia collega fuerat, armamenta reipublicæ deberet. Quos vtrosque cum in pila inscriptos, vt reipublicæ obstrictos magistratus à priore magistratu accepisset: nobis, eosdem tradidit, vt & lex, & decreta mandabant. Eos igitur mihi necesse fuit accipere. Nam cùm superioribus temporibus multas triremes vobis instruxerim: nunquã è nauali armamenta sumpsi: sed ipse priuatim, quoties opus fuit, comparaui: vt cum republica mihi quàm minimum negocij esset. Tum verò & decretis & legibus accipere cogebar. Vt autem hæc à me verè dici constet: & testes horum vobis, & decretum, & legem exhibebo. Deinde magistratum ipsum, qui & eam mihi prouinciam tradidit, & nos in iudicium introduxit. Deinde classis eius consortes, cuius ego curator & præfectus fui. Lege.

LEX. DECRETVM. TESTIMONIA. B

Mihi igitur omnino necesse fuisse, suscipere eos, qui reipub. debebant: & è lege auditis & è decretis. Me etiam accepisse illos à magistratu: is qui eos mihi tradidit, testificatus est. Proinde par est, Iudices, vt vos ab initio consideretis: primùm, egóne iniurius fuerim, qui cogebar vasa exigere à Theophemo: an Theophemus, qui armamenta reipublicæ longo tempore debita, non reddebat? Quod si singula spectabitis: & Theophemum in omnibus iniurium fuisse, & hæc non à me solùm verbis explicata, sed & senatus, & iudicij suffragio decreta esse reperietis. Cum enim eum à magistratu accepissem: accessi, & primum vasa postulaui. Quo facto, cùm ille nihil redderet, mihíque postea prope Mercurialem statuam, quæ ad portulam est, occurrisset, eum ad classis præfectos, & ad naualium curatores, qui tum disceptationes de armamentis in iudicium introducebant, citaui. Vt autem me vera dicere constet: horum vobis testes viatores producam.

TESTES.

Eum igitur à me fuisse citatũ, viatores testificati sunt: atque etiam in iudicium esse introductum, classis præfectorũ, & magistratus testimonium ostendit.

TESTIMONIVM.

Quem igitur mihi negotia facessiturum putabã, Democharem Pæaniensem: is, priusquam in iudiciũ introduceretur, sanè molestus fuit, postquã verò introductus & damnatus fuit, reddidit suam armamẽtorum partem. Quem verò nunquam eò improbitatis venturum putabam, vt armamentis fraudare remp. auderet: is, eò vsque contentionibus & vexationibus processit. Nam cũ adesset ad prætoriũ, dũ introduceretur: nusquam quicquam contradixit in iudicio: neq. cuiquam litem mouit: neq. quenquam alium habere vasa asseruit: neq. ea se reddere oportere negauit: sed contra se ferri sententiã passus est. Verùm è prætorio degressus, nihilo magis reddidit, sed si se subduxisset, donec ego cũ nauibus abissẽ: & se in præfetia quietũ fore putauit, & morã intercessurã, & me, quæ ipse debebat armamenta, coactũ iri huc reuersũ reipu. reddere, aut successori, qui è classe nauem eam sortiretur. Quid n. contra illũ dicere potuissem, decretis & legibus ostendentem, debere me armamẽta exhibere? Theophemus aũt interiecta mora, si postulassẽ, dicturus fuit, se reddidisse: & his

Consilium Theophemi in differendo solutione.

A ψήφισμα δήμου* ἠνάγκαζε πρὸς μέρος ἡμῖν διδόναι τῶν ὀφειλόντων ἕκαστον εἰσπρᾶξαι. ἔτυχον δὴ ἐγὼ μὲν τριηραρχῶν καὶ ἐπιμελητὴς ὢν τῆς συμμορίας· Δημοχάρης δὲ ὁ Παιανιεὺς ἐν τῇ συμμορίᾳ ὤν, καὶ ὀφείλων τῇ πόλει σκεύη μετὰ Θεοφήμου τουτουὶ συντριήραρχος γενόμενος. γεγραμμένους οὖν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἐν τῇ στήλῃ, ὀφείλοντας τὰ σκεύη τῇ πόλει ἡ ἀρχὴ παραλαβοῦσα παρὰ τῆς προτέρας ἀρχῆς, ἡμῖν παρέδωκε κατά τε τὸν νόμον, καὶ τὰ ψηφίσματα. ἐξ ἀνάγκης οὖν ἦν μοι παραλαμβάνειν, ἐπεὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ πολλὰς τριηραρχίας τετριηραρχηκὼς ὑμῖν, οὐδὲ πώποτε ἔλαβον σκεύη ἐκ τοῦ νεωρίου· ἀλλ' αὐτὸς ἰδίᾳ παρεσκεύασμαι ὁπότε δέοι, ἵνα ὡς ἥκιστα πράγματα ἔχοιμι πρὸς τὴν πόλιν· τότε δὲ κατά τε τὰ ψηφίσματα καὶ τὸν νόμον ἠναγκαζόμην παραλαμβάνειν. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι, τό, τε ψήφισμα καὶ τὸν νόμον· ἔπειτα τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τὴν B παραδοῦσαν καὶ εἰσαγαγοῦσαν εἰς τὸ δικαστήριον. εἶτα τοὺς ἐκ τῆς συμμορίας. ἧς ἦν ἐπιμελητὴς καὶ τριήραρχος. καί μοι ἀνάγνωθι.

Νόμος. Ψήφισμα. Μαρτυρία.

Ος μὲν τοίνυν πολλή μοι ἀνάγκη ἦν παραλαβεῖν τοὺς ὀφείλοντας τῇ πόλει, τοῦ τε νόμου ἀκούετε καὶ τῶν ψηφισμάτων. ὡς δὲ καὶ παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς ὁ παραδοὺς ὑμῖν μεμαρτύρηκε. σκέψασθε δὲ ὑμᾶς εἰκός ἐστιν ἐξ ἀρχῆς, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο πρῶτον· πότερον ἐγὼ ἠδίκουν, ὁ ἀναγκαζόμενος εἰσπρᾶξαι τὸν Θεόφημον, ἢ Θεόφημος ὃς ὀφείλων τῇ πόλει τὰ σκεύη, πολὺν χρόνον οὐκ ἀπεδίδου; ἐὰν γὰρ καθ' ἕκαστον σκοπῆτε εὑρήσετε τὸν Θεόφημον ἅπαντα ἀδικοῦντα καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ' ἐμοῦ μόνον λόγῳ εἰρημένα, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δικαστηρίου ψήφῳ κεκριμένα. ἐπειδὴ γὰρ παρέλαβον αὐτὸν ἐκ τῆς ἀρ- C χῆς, προσελθὼν αὐτῷ. πρῶτον μὲν ἀπῄτουν τὰ σκεύη. ὡς δὲ τοῦτο εἰπόντος οὐκ ἀπεδίδου, ὕστερον αὐτῷ περιτυχὼν περὶ τὸν ἑρμῆν, τὸν πρὸς τῇ πυλίδι, προσεκαλεσάμην πρός τε τοὺς ἀποστολέας καὶ πρὸς τοὺς τῶν νεωρίων ἐπιμελητάς. οὗτοι γὰρ εἰσῆγον τότε τὰς διαδικασίας εἰς τὸ δικαστήριον περὶ τῶν σκευῶν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω. τούτων ὑμῖν μάρτυρας τοὺς κλητεύσαντας παρέξομαι.

Μάρτυρες. Οτι μὲν τοίνυν προσεκλήθη ὑπ' ἐμοῦ, οἱ κλήτορες μεμαρτυρήκασιν. ὡς δὲ εἰσήχθη εἰς τὸ δικαστήριον, λάβε μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀποστολέων, καὶ τῆς ἀρχῆς.

Μαρτυρία. Ον μὲν τοίνυν ᾤμην πράγματα παρέξειν μοι Δημοχάρην τὸν Παιανιέα, πρὶν μὲν εἰσαχθῆναι εἰς τὸ δικαστήριον, ἦν ἀηδής· ἐπειδὴ δὲ εἰσήχθη καὶ ἑάλω, ἀπέδωκε τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος τῶν σκευῶν. ὃν δ' οὐκ ἂν ᾤήθην εἰς τοσοῦτον πονηρίας ἐλθεῖν, ὥστε τολμῆσαι δή ποτε τὴν πόλιν ἀποστερῆσαι τὰ σκεύη· εἰς τοῦτο δικῶν καὶ πραγμάτων προβέβηκε· καὶ παρὼν μὲν πρὸς τῷ δικαστηρίῳ ὅτε εἰσήγετο, οὐδαμοῦ ἀντιδίκησεν, οὐδὲ ἀπεγράψατο διαδικασίαν πρὸς οὐδένα, ἢ τινά φησιν ἕτερον ἔχειν τὰ σκεύη, καὶ μὴ προσήκειν αὐτῷ ἀποδοῦναι. ἀλλ' εἴασε καθ' ἑαυτοῦ ψῆφον ἐπαχθῆναι. ἐπειδὴ δὲ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, οὐδὲν μᾶλλον ἀπεδίδου· ἀλλ' ᾤετο ἐν μὲν τῷ παρόντι αὐτὸς ἐκποδὼν γενόμενος ἡσυχίαν ἕξειν, ἕως ἐγώ τε ἐκπλεύσω, καὶ αἱ νῆες, καὶ χρόνος ἐγγένηται, καὶ ἐμέ, ἃ οὗτος ὤφειλε σκεύη τῇ πόλει ἀναγκασθήσεσθαι ἀποδοῦναι, ἥκοντα ἐνθάδε, ἢ τῷ διαδόχῳ, ὃς ἂν ἔλθῃ ἐκ τῆς συμμορίας ἐπὶ τὴν ναῦν. τί γὰρ ἂν καὶ ἀντέλεγον αὐτῷ, ψηφίσματα, καὶ νόμους παρεχομένῳ ὡς προσῆκον ἐμὲ εἰσπρᾶξαι τὰ σκεύη. ὁ δὲ Θεόφημος, χρόνου ἐγγεγενημένου, ὁπότε αὐτὸν ἥκων ἀπαιτοίην, ἔμελλε φήσειν ἀποδεδωκέναι, καὶ τούτοις τεκμηρίοις

A ἰδίοις καταχρήσασθαι, ὡς ἀποδίδωσι τῷ καιρῷ, καὶ τῇ χρείᾳ, καὶ ὡς οὐκ ἠλίθιος ἦν, οὐδ' αὖ φίλος αὐτῷ γενόμενος οὐδὲ πώποτε, ὥστ' ἐπισχεῖν τί αὖ ποτε βουλόμενος ἐμοῦ, τριηραρχῶν μὲν τῇ πόλει, ἐπιμελητὴς δ' ὢν τῆς συμμορίας, ψηφισμάτων δὲ τοιούτων καὶ νόμου ὄντος, περὶ τὴν εἴσπραξιν ἐπέχων αὖ τούτῳ; ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχων ὁ θεόφημος, τότε μὲν οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐκποδὼν ἦν. ὕστερον δ' ᾤετό με ἀποστερήσειν. πρὸς δὲ τοὺς εἰς ὅρκον καταφυγών, ῥᾳδίως ἐπιορκήσειν, ὅπερ καὶ ἄλλοις πεποίηκε. δεινὴ γὰρ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου περὶ τὰ διάφορα, ὡς ἐγὼ ἔργῳ ὑμῖν ἐπιδείξω. ταῦτα γὰρ τὰ σκεύη ὀφείλων ὁ θεόφημος τῇ πόλει, εἰς ἀφαρέα ἀνέφερε λόγῳ, ἔργῳ δ' οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν, εὖ εἰδώς, ὅτι ἐξελεγχθήσεται ψευδόμενος, ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς δικαστήριον. ὁ γὰρ ἀφαρεὺς * ἐξήλεγχεν αὐτόν, τιμὴν λογισάμενος αὐτῷ τῶν σκευῶν, καὶ λαβόντα παρ' αὐτοῦ, ὅτε παρελάμβανε τὴν τριηραρχίαν. νῦν δέ φησι δημοχάρει παραδοῦναι καὶ δικάζεται τοῖς παιδίοις τοῖς δημοχάρους, B τετελευτηκότος τοῦ δημοχάρους. ὅτε δ' ἔζη ὁ δημοχάρης, οὐκ ἀπεγράψατο διαδικασίαν πρὸς αὐτὸν ὁ θεόφημος, εἰσπραττόμενος ὑπ' ἐμοῦ τὰ σκεύη· ἀλλ' ἠβούλετο ἐπὶ προφάσει χρόνου ἐγγιγνομένου ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν τὰ σκεύη. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι. Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάντα ἐνθυμούμενος καὶ ἀκούων τὸν θεόφημον τῶν πεπλησιακότων, οἷος εἴη περὶ τὰ διάφορα, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνων τὰ σκεύη παρ' αὐτοῦ, προσῆλθον πρός τε τοὺς ἀποστολέας, καὶ τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον· λέγων ὅτι οὐκ ἀποδίδωσί μοι τὰ σκεύη ὁ θεόφημος, ἃ ὦφλεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. προσῄεσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τριήραρχοι τῇ βουλῇ, ὅσοι μὴ παρελάμβανον παρὰ τῶν ὀφειλόντων τὰ σκεύη. καὶ πολλῶν λόγων γενομένων, ἀποκρίνεται ἡμῖν ἡ βουλὴ ψηφίσματι, ὃ ἀνα- C γνώσεται ὑμῖν, εἰσπράττεσθαι τρόπῳ, ᾧ ἂν δυνώμεθα.

Ψήφισμα. Γενομένου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐν τῇ βουλῇ, καὶ οὐδενὸς γραφομένου παρανόμων, ἀλλὰ κυρίου ὄντος, προσελθὼν εὐέργῳ τούτῳ, τῷ ἀδελφῷ τοῦ θεοφήμου, ἐπειδὴ τὸν θεόφημον οὐχ οἷός τε ἦν ἰδεῖν, καὶ ἔχων τὸ ψήφισμα, πρῶτον μὲν ἀπῄτησα τὰ σκεύη, καὶ ἐκέλευσα αὐτὸν φράσαι τῷ θεοφήμῳ. ἔπειτα διαλιπὼν ἡμέρας τινάς, ὡς οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐχλεύαζέ με, παραλαβὼν μάρτυρας, ἠρόμην αὐτόν, πότερα μεμερισμένος εἴη πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἢ κοινὴ οὐσία εἴη αὐτοῖς; ἀποκριναμένου δέ μοι εὐέργου, ὅτι νενεμημένος εἴη, καὶ χωρὶς οἰκοίη ὁ θεόφημος, αὐτὸς δὲ παρὰ τῷ πατρί, πυθόμενος οὗ ᾤκει ὁ θεόφημος, λαβὼν παρὰ τῆς ἀρχῆς ὑπηρέτην, ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ θεοφήμου. καταλαβὼν δὲ αὐτὸν οὐκ ἔνδον ὄντα, ἐκέλευσα τὴν ἄνθρωπον ὑπακούσασαν, μετελθεῖν αὐτὸν ὅπου εἴη. ταύτην ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι προσκαλέσασθαι τὸν θεόφημον παραδοῦναι, ἐγὼ δ' ἐξαιτῶν οὐ δύναμαι παραλαβεῖν, ἵν' ὑμεῖς τὴν ἀλήθειαν πύθησθε, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ὡς δ' ἀφικνεῖται ὁ θεόφημος, μετελθούσης αὐτὸν τῆς ἀνθρώπου, ἀπῄτουν αὐτὸν τὸ διάγραμμα τῶν σκευῶν, λέγων ὅτι ἤδη * περὶ ἀναγωγῆς εἴην, καὶ ἐδείκνυον τὸ ψήφισμα τῆς βουλῆς. ὡς δὲ ταῦτά μου λέγοντος οὐκ ἀπεδίδου, ἀλλ' ἠπείλει δὲ καὶ ἐλοιδορεῖτο, ἐκέλευσα τὸν παῖδα καλέσαι, εἴ τινας ἴδοι τῶν πολιτῶν παριόντας ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἵνα μάρτυρές μοι εἶεν τῶν λεγομένων. καὶ ἠξίουν πάλιν τὸν θεόφημον ἢ αὐτὸν ἀκολουθεῖν πρὸς τοὺς ἀποστολέας, καὶ τὴν βουλήν· καὶ εἰ μή φησιν ὀφείλειν, ἐκείνους πείθειν τοὺς παραδιδόντας τοὺς ὀφείλοντας, καὶ ἀναγκάζοντας εἰσπράττειν, ἢ ἀποδιδόναι τὰ σκεύη. εἰ δὲ μή, ἐνέχυρα ἔφην λήψεσθαι, κατά τε τοὺς νόμους, καὶ τὰ ψη-

signis redditionis abusurus, temporibus & necessitate: neque me vel stultum, vel sibi vnquam amicum fuisse, vt vllam intercedere moram, quum & triremē reipublicæ instruerem, & classis essem curator, & talia decreta facta essent, & lex lata de exigendo, sua causa passus essem. Hoc consilio Theophemus, tum quidem armamenta non reddebat, sed se subduxerat: post autem, fraudaturum putabat. Ad hæc ad iusiurandum cōfugiens, facile peieraturus fuit: id quod & aliis fecit. Mira.n. eius auaritia est, & rapacitas in cōtractib. vt ego vobis reipsa demonstrabo. Cū enim hæc armamenta deberet reipublicæ Theophemus: ea verbo ad Aphareum referebat: quē re in ius non vocabat: quod satis sciebat se mendacij conuictum iri, si in iudiciū venisset. Aphareus enim * ostendebat, eum æstimasse armamenta, & cùm triremis præfecturam subiret precium recepisse, nunc autem ea se Demochari tradidisse dicit, & pueros Democharis in iudicio exagitat, illo mortuo: quem, dum viueret, in ius nō vocauit Theophemus, me armamenta ab eo postulante: sed moræ interponendæ causam quæritans, armamentis fraudare rempublicam instituit. Vt autem vera me dicere constet testimonia vobis legentur.

TESTIMONIA.

Hæc cùm ego omnia cogitarem, & audirem ex iis, quibus cum Theophemo res fuerat, quo esset in controuersiis ingenio, & armamenta ab eo non reciperem: accessi ad classis præfectos, ad senatum, ad populum, conquerens non reddere mihi armaméta Theophemum, quæ iudicio victus deberet: accedebant & alij triremium præfecti ad senatum, qui à debentibus armamenta non accipiebant. Multis itaque verbis factis, senatus nobis decreto respondet, quod vobis recitabitur: vt, quocunque modo possemus, exigeremus.

DECRETVM.

Facto hoc decreto in senatu, quod à nemine violatarum legum accusatum est, sed ratum mansit: aggressus Euergum Theophemi fratrem, cùm Theophemum videre non possem, allato decreto, primùm repetij armamenta, iussiq. hoc Theophemo renunciare. Deinde interiectis diebus aliquot, vt armamenta non reddebat, sed me deridebat: testibus adhibitis, ex eo quærebam vtrum partitus esset cum fratre, an verò communes facultates haberēt? Respondente Euergo, partitum esse, ac seorsim habitare Theophemum, se verò manere apud patrem: sciscitatus, vbi habitaret, accepto à magistratu ministro, ad ædes Theophemi accessi. Quo domi non inuento, iussi mulierem, quæ fores pulsanti responderat, accersere eum vbicunque esset: eam, quam isti testificati sunt, obtulisse Theophemum, & in quæstionem dare voluisse: ego verò ab eis obtinere non possū, vt vos veritatē audiatis, vter prior per iniuriā alteri manus attulerit. Vt autē venit Theophemus accersitus à muliere, postulo ab eo descriptionē armamentorum: me iam in eo esse, vt soluerē, ostenso ei senatuscōsulto. Quæ dicēte me, cū nihil redderet, sed minitaretur, & conuicia diceret: iubeo puerum vocare, si quos ciuiū videret prætereuntes, de via, vt mihi testes eorum essent quæ dicerentur, denuoq; postulo à Theophemo, vt vel ipse me ad classis prefectos sequeretur, & ad senatū. (Quòd si se debere quicquā negaret: illis id persuaderet, qui debitores traderēt, & nos ad exigēdū cogerēt) vel armamēta redderet. alioqui me pignora capturū, iussu & legū

Pugna in capiendis pignorib. & Theophemi dānatio.

& decretorum. Cùm verò ipse nihil æqui præstare vellet: ducebam mulierem illam in ianua stantem, quæ eum accersierat. Quam cùm Theophemus mihi eriperet: tum ego muliere omissa, in ædes ingredior. Aperta enim erat ianua, cum exisset Theophemus & regressurus esset. Audieram enim, eum non habere vxorem. Ingresso autem mihi colaphum impingit in os, Theophemus. Ego verò testatus eos qui aderant, me defendo. An autem vera dicam, & prior per iniuriam Theophemus mihi manus attulerit: non alio argumento cognoscendum esse reor, quàm è muliere, quam testes dixerunt Theophemum voluisse tradere. * Eo testimonio nitens, prior ingressus, non excipiente me, neque iudicium differente, quòd prius etiam eæ res in alio iudicio mihi nocuerant: decepit iudices, dicendo, quos ego produxissem testes, eos mentiri: mulierem autem quæstionibus habitis vera dicturam. Quibus autem verbis tum abutebantur: iis contraria facere nunc non dubitant. Mulierem enim sæpe iam postulatam, extorquere non possum, vt è testibus audiuistis. Quoniam igitur illi mulierem non tradunt, quam semetipsos obtulisse dicunt, ego producam testes, qui me priorem verberatū viderūt à Theophemo. Ea verò verberatio est, si quis prior per iniuriam alteri manus attulerit, ei præsertim qui legis & decretorum vestrorum autoritate ea quæ debentur exigit. Lege mihi decreta, & testimonia. DECRETA. TESTIMONIA.

Cum autem erepta mihi essent pignora à Theophemo, & ego verberibus affectus: progressus in senatum verbera ostendi, & quæ perpessus essem narraui, idque exigendis reip. armamentis. At senatus ob ea quæ mihi acciderant, indignatus, cū me vt affectus essem, vidisset, eámq. contumeliam, non mihi, sed sibi ipsi, & populo decreti autori, & legi, quæ exigere armamenta cogeret, factam existimaret: mihi mandauit, vt eum maiestatis accusarem: & Curiones ei dictare iudicium intra biduum, vt iniurio, & naualem expeditionem impedienti, iussit: ꝑpterea ꝙ & armamenta non redderet, & pignora eripuisset, & me qui exigerem & reipub. inseruirem, verberibus affecisset. Facto igitur de Theophemo iudicio in senatu, ea actione, qua ego eū detulerā, & vtriq. data dicendi potestate, occultè seorsim decernétibus senatoribus: dānatus est in curia, & iniustè fecisse visus. cum aūt iam in eo senatus esset, vt decerneret, vtrū eum iudicio traderet, an quingétis drachmis mulctaret, quantæ mulctæ infligendæ ex lege potestatē habebant: orantibus istis omnib. & supplicātibus, & quē non deprecatorem subornātibus, & descriptionē armamentorum reddétibus statim in senatu, & de verberibus se arbitrum sumpturos dicentibus, quē iuberem Atheniēsium cōcessi, vt Theophemo lis vigintiquinq. drachmis æstimaretur. Quæ vt verè à me dici constet, tū vos rogo, qui prætore Agathocle in senatum itastis, vt assidentibus dicatis: tū quoscūq. ex illis senatorib. ego reperire potui, testes vobis producam.

TESTIMONIA.

Ego igitur, Iudices, adeò æquus in istos fui quāquā decretum publicari facultates iubebat, non eius modò qui armamēta publica non redderet: sed eius qui priuata sua venderet. Tali tum armamentorum in vrbe penuria laborabatur. Lege mihi decretum.

A ψηφίσματα. οὐδ' ἐν ἤθελοντος αὐτοῦ τὰ δικαίων ποιεῖν, ἦγον τὴν ἄνθρωπον, ἑστηκυῖαν ἐπὶ τῇ θύρᾳ, τὴν μετελθοῦσαν αὐτόν. καὶ ὁ Θεόφημός με ἀφῃρεῖτο, καὶ ἐγὼ τὴν μὲν ἄνθρωπον ἀφῆκα· εἰς δὲ τὴν οἰκίαν εἰσῄειν, ἵνα ἐνέχυρόν τι λάβοιμι τῶν σκευῶν. ἔτυχε γὰρ ἡ θύρα ἀνεῳγμένη, ὡς ἐξῆλθεν ὁ Θεόφημος, καὶ ἔτι ἤμελλεν εἰσιέναι· καὶ ἐπεπύσμην αὐτὸν ὅτι οὐκ εἴη γεγαμηκώς. εἰσιόντος δέ μου, παίει πὺξ ὁ Θεόφημος τὸ στόμα. καὶ ἐγὼ ἐπιμαρτυράμενος τοὺς παρόντας, ἠμυνάμην. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ἦρξε χειρῶν ἀδίκων ὁ Θεόφημος· οὐκ ἄλλοθεν οἶμαι δεῖν τὸν ἔλεγχον γίγνεσθαι, ἢ ἐκ τῆς ἀνθρώπου, ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι οἱ μάρτυρες, ὡς ἤθελε Θεόφημος παραδιδόναι.* ταύτῃ δὲ τῇ μαρτυρίᾳ, πρότερος εἰσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον, οὐ παραγραφομένου ἐμοῦ, οὐδ' ὑπομνυομένου διὰ τὸ καὶ πρότερόν ποτε ἐφ' ἑτέρας δίκης ταῦτά με βλάψαι· ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς, λέγων, οὓς μὲν ἐγὼ παρειχόμην μάρτυρας, ψευδῆ μαρτυρεῖν. B τὴν δὲ ἄνθρωπον ἐρεῖν τὰς ἀληθείας βασανιζομένην. οἷς δὲ τότε κατεχρῶντο λόγοις, νῦν αὐτοῖς ἐξελέγχονται ὑπεναντία ποιοῦντες. τὴν γὰρ ἄνθρωπον οὐ δύναμαι παραλαβεῖν πολλάκις ἐξαιτήσας, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἐπειδὴ τοίνυν τὴν ἄνθρωπον οὐ παραδιδόασιν, ἣν αὐτοὶ ἔφασαν προκαλέσασθαι βούλομαι ὑμῖν καὶ τοὺς μάρτυρας παρασχέσθαι, οἳ εἶδόν με πρότερον πληγέντα ὑπὸ τοῦ Θεοφήμου (ἡ δὲ αἰκία, τοῦτ' ἐστίν, ὃς ἂν ἄρξῃ πρότερος χειρῶν ἀδίκων) ἄλλως τε, καὶ κατὰ τὸν νόμον, καὶ κατὰ τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα εἰσπράττοντα. καί μοι ἀνάγνωθι τὰ ψηφίσματα, καὶ τὰς μαρτυρίας.

Ψηφίσματα. Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφῃρέθην τὰ ἐνέχυρα ὑπὸ τοῦ Θεοφήμου, καὶ συνεκόπην, ἐλθὼν εἰς τὴν βουλὴν τάς τε πληγὰς ἔδειξα, καὶ ἃ πεπονθὼς ἦν εἶπον, καὶ ὅτι εἰσπράττων τῇ πόλει τὰ σκεύη. C ἀγανακτήσασα ἡ βουλή, ἐφ' οἷς ἐγὼ ἐπεπόνθειν, καὶ ἰδοῦσά με ὡς διεκείμην, καὶ ἡγησαμένη ὑβρίσθαι, οὐκ ἐμέ, ἀλλ' ἑαυτήν, καὶ τὸν δῆμον τὸν ψηφισάμενον, καὶ τὸν νόμον τὸν ἀναγκάσαντα εἰσπράττειν τὰ σκεύη, ἐκέλευεν εἰσαγγέλλειν με, καὶ τοὺς πρυτάνεις προγράφειν αὐτῷ τὴν κρίσιν ἐπὶ δύο ἡμέρας, ὡς ἀδικοῦντι καὶ διακωλύοντι τὸν ἀπόστολον, διότι τὰ σκεύη οὐκ ἀπεδίδου, καὶ τὰ ἐνέχυρα ἀφείλετο, καὶ ἐμὲ συνέκοψε τὸν εἰσπράττοντα καὶ ὑπηρετοῦντα τῇ πόλει. γενομένης τοίνυν τῆς κρίσεως τῷ Θεοφήμῳ ἐν τῇ βουλῇ, κατὰ τὴν εἰσαγγελίαν, ἣν ἐγὼ εἰσήγγειλα, καὶ ἀποδοθέντος λόγου, ἑκατέρῳ καὶ κρύβδην ἰδίᾳ ψηφισαμένων τῶν βουλευτῶν, ἑάλω ἐν τῷ βουλευτηρίῳ καὶ ἔδοξεν ἀδικεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ διαχειροτονεῖν ἦν ἡ βουλή, πότερα δικαστηρίῳ παραδοίη, ἢ ζημιώσειε ταῖς πεντακοσίαις, ὅσου ἦν κυρία κατὰ τὸν νόμον· δεομένων τούτων ἁπάντων καὶ ἱκετευόντων, καὶ τινὰ οὐ προσπεμπόντων, καὶ τὸ διάγραμμα τῶν σκευῶν ἀποδιδόντων, εὐθὺς ἐν τῇ βουλῇ, καὶ περὶ τῶν πληγῶν φασκόντων ἐπιτρέψειν, ᾧ ἐὰν κελεύσω Ἀθηναίων, συνεχώρησα, ὥστε τῷ Θεοφήμῳ πέντε καὶ εἴκοσι δραχμῶν τιμηθῆναι. καὶ ταῦτα ὡς ἀληθῆ λέγω, ὑμῶν τε δέομαι ὅσοι ἐβούλευον ἐπ' Ἀγαθοκλέους ἄρχοντος φράζειν τοῖς παρακαθημένοις· καὶ ὅσους ἐδυνάμην ἐγὼ ἐξευρεῖν τῶν τότε βουλευόντων, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

Μαρτυρίαι.

Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕτως ἐπιεικὴς ἐγενόμην πρὸς τούτους, καίτοι τό γε ψήφισμα δημοσίαν τὴν οὐσίαν ἐκέλευεν εἶναι, οὐ μόνον ὃς ἂν ἔχων σκεύη μὴ ἀποδιδῷ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ὃς ἂν ἰδίᾳ κτησάμενος μὴ πωλῇ. τοιαύτη γὰρ ἡ ἀπορία οὖσα συνέβαινε τότε ἐν τῇ πόλει σκευῶν. καί μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

A

Ψήφισμα.

Καταπλεύσας τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐδενὶ ἤθελεν ἐπιτρέπειν ὁ Θεόφημος περὶ τῶν πληγῶν, ὧν ἔλαβον τότε ὑπ' αὐτοῦ· προσκαλεσάμενος αὐτὸν, καὶ ἔλαχον αὐτῷ δίκην αἰτίας, ἀντιπροσκαλεσάμενος δὲ καὶ ἐκεῖνος ἐμὲ, καὶ τῷ διαιτητῇ ἐχόντων τὰς δίκας, ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις ἦν τῆς δίκης. ὁ μὲν Θεόφημος παρεγράφετο καὶ ὑπώμνυτο· ἐγὼ δὲ πιστεύων ἐμαυτῷ μηδὲν ἀδικεῖν, εἰσῄειν εἰς ὑμᾶς. παρασχόμενος δὲ ἐκεῖνος ταύτην τὴν μαρτυρίαν, ἣν ἄλλος μὲν οὐδεὶς μεμαρτύρηκεν· ὁ δὲ ἀδελφὸς καὶ ὁ κηδεστὴς, ὡς ἐθέλοι τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, καὶ προσποιούμενος ἄκακος εἶναι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς. δέομαι δ' ὑμῶν κοινὴν δικαίαν δέησιν, ἅμα μὲν δικάσαι περὶ τῆς μαρτυρίας, πότερα ψευδής ἐστιν ἢ ἀληθής, ἅμα δὲ περὶ τοῦ πράγματος ἐξ ἀρχῆς σκέψασθαι. ἐγὼ μὲν τοίνυν εἰς ἃ οὗτος κατέφυγε τότε δίκαια, ἐκ τούτων οἶμαι δεῖν τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, ἐκ τῆς ἀνθρώπου βασανιζομένης, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων· τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ αἰκία. καὶ τοὺς μάρτυρας διὰ τοῦτο διώκω τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὅτι ἐμαρτύρησαν ἐθέλειν παραδιδόναι τὸν Θεόφημον τὴν ἄνθρωπον, οὐδαμοῦ τὸ σῶμα παραδιδόντος, οὔτε τότε πρὸς τῷ διαιτητῇ, οὔτε ὕστερον, πολλάκις ἐμοῦ ἐξαιτήσαντος. διπλῆν οὖν αὐτοῖς ἔδει δοῦναι δίκην, ὅτι τε ἐξηπάτησαν τοὺς δικαστὰς, ψευδεῖς μαρτυρίας παρασχόμενοι κηδεστοῦ καὶ ἀδελφοῦ, καὶ ὅτι ἐμὲ ἠδίκησαν λειτουργοῦντα μὲν ὑμῖν προθύμως, ποιοῦντα δὲ τὰ προστεταγμένα, ὑπηρετοῦντα δὲ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ψηφίσμασι τοῖς ὑμετέροις. ὡς δὲ οὐκ ἐγὼ μόνος παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς τοῦτον εἰσπράξασθαι, σκεύη ὀφείλοντα τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τῶν τριηράρχων ἑτέρους εἰσεπράξαντο οὓς παρέλαβον, ἀνάγνωθί μοι αὐτὴν τὰς μαρτυρίας.

B

Μαρτυρίαι.

C

Βούλομαι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἃ πέπονθα ὑπ' αὐτῶν, διηγήσασθαι ὑμῖν. ἐπειδὴ γὰρ ὦφλον αὐτοῖς τὴν δίκην, ἐφ' ᾗ τοὺς μάρτυρας τούτους διώκω τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας· προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ, μελλούσης μοι ἤδη ἐξήκειν τῆς ὑπερημερίας, ἐδεήθην αὐτοῦ ἐπισχεῖν μοι ὀλίγον χρόνον. λέγων τὰς ἀληθείας, ὅτι πεπορισμένου τοῦ ἀργυρίου, ὃ ἤμελλον αὐτῷ ἐκτίνειν, συμβέβηκέ μοι τριηραρχία, καὶ ἀποστέλλειν διὰ τάχους δεῖ τὴν τριήρη, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἄλκιμος ἀνάγεσθαι κελεύει τὴν ναῦν. τὸ οὖν ἀργύριον, τὸ πεπορισμένον τῷ Θεοφήμῳ ἀποδοῦναι, ἐνταῦθα κατεχρησάμην. ἐδεόμην δ' αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι τὴν ὑπερημερίαν, ἕως ἂν τὴν ναῦν ἀποστείλω. ὁ δὲ ῥᾳδίως μοι καὶ ἀκάκως ἀποκρίνεται· οὐδὲν κωλύει, ἔφη, ἀλλ' ἐπειδὰν τὴν ναῦν ἀποστείλῃς, πόριζε καὶ ἐμοί. ἀποκριναμένου δέ μοι ταῦτα τοῦ Θεοφήμου, καὶ ἀναβαλλομένου τὴν ὑπερημερίαν, καὶ μάλιστά μου πιστεύσαντος, τῇ τε ἐπισκήψει τῶν ψευδομαρτυριῶν, καὶ τῷ μὴ ἐθέλειν αὐτὸν παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον, ὡς οὐδὲν ἂν νεωτερίσοντος περὶ τἀμά, ἐγὼ μὲν τὴν τριήρη ἀποστείλας, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον πορίσας τὸ ἀργύριον, προσελθὼν αὐτῷ, ἐκέλευον ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἀκολουθοῦντα, κομίζεσθαι τὴν καταδίκην. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

DECRETVM.

Reuersus, Iudices, vt nemini rem permittere Theophemus voluit: cum in ius vocatum verberationis accusaui. Cum verò & ipse mihi vicissim diem dixisset, & arbitri iudicia haberent: quum de causa pronunciandum esset, Theophemus excipiebat & differebat. Ego verò fretus innocentia mea ad vos ingrediebar. Ille autem, prolato testimonio, quod nemo alius dixerat, nisi frater eius & affinis, qui affirmabant, voluisse eum tradere mulierem: simplicitate simulata decepit, iudices. Rem autem iustam à vobis precor, vt simul & de testimonio pronuncietis, verúmne an falsum sit, simul etiam rem ipsam de integro consideretis. Ac ego quidem ad quæ iura tum ille confugit, ex iis nunc de veritate causæ statuendum esse censeo, habenda de muliere quæstione, vter prior per iniuriam alteri manus attulerit (ea enim est verberatio) & testes propterea falsi testimonij reos ago, quòd testificati sunt, Theophemum tradere voluisse mulierem: cùm corpus illius nusquam traderet, neque primum apud arbitrum, neque postea sæpe à me postulatum. Duplex igitur eis pœna luenda esset: tum quòd Iudices deceperunt, falsis testimoniis exhibitis, affinis & fratris: tum quòd mihi iniuriam fecerunt vobis sedulò inseruienti, & mandata exequenti, & legibus ac decretis vestris obtemperanti. Et vt constet non me solum accepisse hoc munus à republica, vt ab isto armamenta quæ deberet, reposcerem, sed & alios trierarchos ab aliis, quos in mandatis acceperant, exegisse: lege mihi eorum testimonia.

Accusatoris condénatio, & Theophemi violentia in diripienda illius supellectile.

TESTIMONIA.

Narrabo vobis etiam, Iudices, quo pacto ab eis tractatus sim. Eo iudicio victus ab illo, propter quod testes istos falsi testimonij reos ago, conueni Theophemum, cùm iam præfiniti mihi temporis finis instaret: precatúsque sum, vt mihi paruam moram largiretur. dicebam (id quod verum erat) conquisitis nummis, quos ei numeraturus fuissem, accidisse, vt mihi triremis instruenda, & festinanter mittenda esset: quòd Alcimus imperator nauim soluere iuberet. Me igitur pecunia in eum vsum coacta, vt Theophemo numeraretur, eò esse abusum. Rogabam, vt terminum proferret eò vsque, dum nauem ablegasse n. Is verò mihi expeditè & simpliciter respondet: Nihil vetat, inquit: sed vbi nauem ablegaueris, satisfacito & mihi. Quæ cùm mihi Theophemus respondisset, die proro gato: egóque maximè fretus essem cùm testium reuictione, tum ipsius tradendæ mulieris recusatione. (Neque verò noua illum aduersus me inisse consilia putabam) trireme ablegata, pecunia non multis diebus pòst corrogata, conueni hominem, me ad mensam sequi iussi, vt mulctam reciperet. hæc vt verè à me dici constet, testimonia vobis recitabuntur.

TESTIMONIA.

Theophemus autem adeò non secutus est ad mensam, aut mulctã recepit: vt quinguaginta meas oues molles, dum pascerentur, & opilionem vnà cum eis, & quicquid ad gregem pertinet, abripuerit. Deinde puerum ministrum, hydriam æream reportantem, ac cõmodato acceptã, magni precij. neque hæc eis abstulisse fuit satis: sed & in prædiũ ingressi (agros autem

Μαρτυρίαι.

Ὁ δὲ Θεόφημος ἀντὶ τοῦ τὴν καταδίκην ἀπολαβεῖν, ἀκολουθήσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἐλθών μου τὰ πρόβατα λαμβάνει ποιμαινόμενα πεντήκοντα * μαλακὰ, καὶ τὸν ποιμένα μετ' αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ ἀκόλουθα τῇ ποίμνῃ· ἔπειτα παῖδα διάκονον ὑδρίαν χαλκῆν ἀποφέροντα ἀλλοτρίαν ᾐτημένην πολλοῦ ἀξίαν. καὶ ταῦτα ἔχουσιν οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐπεισελθόντες εἰς τὸ χωρίον (γεωργῶ

colo ad circum equestrem, ibique habito à prima adolescentia) primum in famulos impetum fecerunt. Vt verò illi diffugerunt, atque alius aliò se proripuit: ingressi ædes, & deiecta ianua, quæ in hortum fert, Euergus, frater Theophemi, & Mnesibulus affinis eius: à quibus nullo eram iudicio victus: quibus non fas fuit quicquam meum attingere: ingressi ad vxorem meam & liberos, quicquid instrumenti mihi fuit reliquum in ædibus, abstulerunt. putabant enim se non modò tantillam, sed longè instructiorem supellectilem domi meæ reperturos. verùm propter obita munera, & tributa, & vestri studium, alia oppignerata, alia diuendita erant: quæ verò adhuc restabant, iis abreptis omnibus, abierunt. Præterea, Iudices, vxor mea cum liberis in aula prandebat, & quædam cum ipsa, quæ nutrix mea fuerat, magno natu mulier, beneuola & fida, libertate donata à patre meo. nupserat autem adepta libertatem: maritóque mortuo, quòd & vetula erat, & à quo aleretur neminem habebat, ipsa ad me redierat. Ea igitur ad egestatem redacta, quæ & nutrix & educatrix mea fuerat, nullo modo mihi negligenda fuit. Simul etiam quia trierarchus eram abiturus & vxor mea, sibi talem à me custodem ædium relinqui gaudebat. Cum autem in aula pranderent, atque isti, illis subitò oppressis, irruerent, & vasa diriperent: aliæ quidem ancillæ (in turri enim erant, vbi diuersantur) clamore audito, turrim occludunt: atq. illuc ingressi nō sunt, sed è cæteris conclauibus vasa exportarunt. Vetante autem vxore, ne ea tangerent, & dicente, ob dotem sibi esse oppignerata: &, oues eos habere quinquaginta, & opilionem, maioris precij quàm quanti essem damnatus (vicinus enim quidam eis id nunciarat, pulsata ianua) præterea argētum eis dicebat in mensa esse positum (id enim ex me audierat) Quòd si expectaueritis, inquit, aut vestrûm aliquis maritum meum accersierit, statim acceptis nummis, abibitis. Vasa autem relinquite, & nihil meum auferte: præsertim cùm habeatis quanti mulcta est. Hæc dicente vxore, tantum abfuit vt desisterent, vt & nutricem, (quæ cymbium sibi appositum, è quo potabat, intra sinum abdiderat, ne isti auferrent, postquam eos intus esse vidit) re animaduersa, sic tractarint inter eripiendum cymbiū, Theophemus & Euergus, frater eius, vt & brachia & manus mulieris sanguine suffunderentur, dum retorquentur, dumq; vexatur ab istis, poculum eripientibus: & notas vnguium in collo, dum ei iugulum comprimunt, & liuidum pectus haberet. eóq. improbitatis venerunt, vt anum & obtorto collo traherent, & verberare non destiterint, donec ei poculum è sinu eripuissent. Famuli autem vicinorum, audito clamore, quum meas ædes diripi viderent, alij è suis tectis vocabāt prætereuntes: alij etiam in aliam viam egressi, & Hagnophilum prætereuntem conspicati, iusserunt accedere. Hagnophilus autem à famulo Anthemionis accersitus, qui mihi vicinus est, accessit, ac in ædes quidem ingressus non est (id enim absente domino nefas putabat) sed in Anthemionis prædio stans, vidit & supellectilē efferri, & Euergū ac Theophemū è meis ædibus egredi. Neq. verò, Iudices, abreptis dūtaxat vasis meis, abierūt: sed & filiū pro seruo abduxerunt: donec vnus è vicinis Hermogenes, obuiam eis factus, filium esse meum dixit. Hæc vt à me verè dici constet, testimonia vobis legentur.

Nutrix malè mulctata à Theophemo, & interfecta.

A δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, ᾤκουν δὲ ἐνταῦθα ἐκ μειρακίου) πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς οἰκέτας ᾖξαν. ὡς δὲ οὗτοι διαφεύγουσιν αὐτοὺς, καὶ ἄλλος ἄλλῃ ἀπεχώρησεν· ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ καταβαλόντες τὴν θύραν, τὴν εἰς τὸν κῆπον φέρουσαν, εὔεργός τε οὑτοσὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ θεοφήμου, καὶ μνησίβουλος ὁ κηδεστὴς αὐτοῦ, οἷς οὐδεμίαν δίκην ὠφλήκειν, οὐδὲ προσῆκεν αὐτοῖς ἅπτεσθαι τῶν ἐμῶν οὐδενός· εἰσελθόντες ἐπὶ τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία, ἐξεφορήσαντο ὅσα ἔτι ὑπόλοιπά μοι ἦν σκεύη ἐν τῇ οἰκίᾳ. ᾤοντο μὲν γὰρ, οὐ τοσαῦτα μόνον λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλαπλείω τῶν παρόντων μοι τότε κατασκευὴν τῆς οἰκίας καταλήψεσθαι. ἀλλ' ὑπὸ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν εἰσφορῶν, καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας τὰ μὲν ἐνέχυρα κεῖται αὐτῶν, τὰ δὲ πέπραται. ὅσα δ' ἦν ἔτι ὑπόλοιπα, πάντα λαβόντες, ᾤχοντο. πρὸς δὲ τούτοις, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἔτυχεν ἡ γυνή μου μετὰ τῶν παίδων ἀριστῶσα ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ μετ' αὐτῆς τίτθη τις ἐμὴ γεγενημένη, πρεσβυτέρα ἄνθρωπος, εὔνους καὶ πιστὴ, καὶ
B ἀφειμένη ἐλευθέρα ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. συνῴκησε δὲ ἀνδρὶ, ἐπειδὴ ἀφείθη, ἐλευθέρα. ὡς δὲ οὗτος ἀπέθανε, καὶ αὐτὴ γραῦς ἦν, καὶ οὐκ ἦν αὐτὴν ὁ θρέψων, ἐπανήκεν ὡς ἐμέ. ἀναγκαῖον οὖν ἦν μὴ περιιδεῖν* ἐνδεεῖς ὄντας, μηδὲ τίτθην ἐμὴν γενομένην καὶ παιδαγωγόν· ἅμα δὲ καὶ τριηραρχῶν ἐξέπλεον. ὥστε καὶ τῇ γυναικὶ βουλομένῃ ἦν τοιαύτην οἰκουρὸν μετ' αὐτῆς με καταλιπεῖν. ἀριστώντων δὲ ἐν τῇ αὐλῇ, ὡς ἐπεισπηδῶσιν οὗτοι, καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὰς, καὶ ἥρπαζον τὰ σκεύη. αἱ μὲν ἄλλαι θεράπαιναι (ἐν τῷ πύργῳ γὰρ ἦσαν, οὗπερ διαιτῶνται) ὡς ἤκουσαν τῆς κραυγῆς κλείουσι τὸν πύργον, καὶ ἐνταῦθα μὲν οὐκ εἰσῆλθον· τὰ δ' ἐκ τῆς ἄλλης οἰκίας ἐξέφερον σκεύη, ἀπαγορευούσης τῆς γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι αὐτῶν, καὶ λεγούσης, ὅτι αὐτῆς εἴη, ἐν τῇ προικὶ* τετιμημένα, καὶ ὅτι τὰ πρόβατα ἔχετε πεντήκοντα, καὶ τὸν ποιμένα πλείονος ἄξια, ἢ κατεδικάσασθε (ἀπήγγελλε γάρ τις αὐτῇ τῶν γειτόνων κόψας τὴν θύραν)
C ἔτι δὲ ἔφη τὸ ἀργύριον αὐτοῖς κείμενον εἶναι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ (ὑπηκόει γὰρ ἐμοῦ) κἂν περιμείνητε, ἔφη, ἢ μετέλθῃ τις ὑμῶν αὐτὸν ἔχοντες ἄπιτε τὸ ἀργύριον ἤδη. τὰ δὲ σκεύη ἐᾶτε, καὶ μηδὲν τῶν ἐμῶν φέρετε, ἄλλως τε καὶ ἔχοντες ἄξια τῆς καταδίκης. ταῦτα δὲ λεγούσης τῆς γυναικὸς, οὐχ ὅπως ἐπέσχον, ἀλλὰ καὶ τῆς τίτθης τὸ κυμβίον λαβούσης παρακείμενον αὐτῇ ἐξ οὗ ἔπινε, καὶ ἐνθεμένης εἰς τὸν κόλπον, ἵνα μὴ οὗτοι λάβοιεν, ἐπειδὴ εἶδεν ἔνδον ὄντας αὐτοὺς. καταιδόντες αὐτὴν οὕτω διέθεσαν ἀφαιρούμενοι τὸ κυμβίον, θεόφημος καὶ εὔεργος, ἀδελφὸς αὐτοῦ οὑτοσί· ὥστε ὕφαιμοι μὲν οἱ βραχίονες καὶ οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτῆς ἐγένοντο, ἀποστρεφομένης τὼ χεῖρε, καὶ ἑλκομένης ὑπὸ τούτων, ἀφαιρουμένων τὸ κυμβίον. ἀμυχὰς δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ εἶχεν ἀγχομένη, πελιὸν δὲ τὸ στῆθος. εἰς τοῦτο δ' ἦλθον πονηρίας, ὥστε, ἕως ἀφείλοντο τὸ κυμβίον ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς, οὐκ ἐπαύσαντο ἄγχοντες καὶ τύπτοντες τὴν γραῦν. ἀκούσαντες δ' οἱ θεράποντες τῶν γειτόνων τῆς κραυγῆς, καὶ ὁρῶντες τὴν οἰκίαν πορθουμένην τὴν ἐμήν· οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τεγῶν τῶν ἑαυτῶν ἐκάλουν τοὺς παριόντας, οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν ὁδὸν ἐλθόντες, καὶ ἰδόντες ἁγνόφιλον παριόντα, ἐκέλευσαν παραγενέσθαι. προσελθὼν δὲ ὁ ἁγνόφιλος προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεράποντος τοῦ ἀνθεμίωνος, ὅς ἐστί μοι γείτων, εἰς μὲν τὴν οἰκίαν οὐκ εἰσῆλθεν (οὐ γὰρ ἡγεῖτο δίκαιον εἶναι, μὴ παρόντος γε τοῦ κυρίου) ἐν δὲ τῷ τοῦ ἀνθεμίωνος χωρίῳ ὢν, ἑώρα τά τε σκεύη ἐκφερόμενα, καὶ εὔεργον καὶ θεόφημον ἐξιόντας ἐκ τῆς ἐμῆς οἰκίας. οὐ μόνον τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, λαβόντες μου τὰ σκεύη ᾤχοντο· ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν ἦγον ὡς οἰκέτην· ἕως τῶν γειτόνων ἀπαντήσας αὐτοῖς ἑρμογένης, εἶπεν ὅτι υἱός μου εἴη. ὡς δ' ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

A Ἐπειδὴ τοίνυν μοι ἀπηγγέλθη εἰς Πειραιᾶ τὰ γεγενημένα ὑπὸ τῶν γειτόνων, ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν, τούτους μὲν οὐ κατελάμβανον. ἰδὼν δὲ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας ἐκπεφορημένα, καὶ τὴν γραῦν ὡς διέκειτο, καὶ ἀκούσας τῆς γυναικὸς τὰ γενόμενα· προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ τῇ ὑστεραίᾳ ἕωθεν ἐν τῇ πόλει, μάρτυρας ἔχων, ἐκέλευον αὐτὸν πρῶτον μὲν τὴν καταδίκην ἀπολαμβάνειν, καὶ ἀκολουθεῖν ἐπὶ τὴν τράπεζαν· ἔπειτα, τὴν ἄνθρωπον θεραπεύειν ἣν συνέκοψαν, καὶ ἰατρὸν εἰσάγειν ὃν αὐτοὶ βούλοιντο. ταῦτα δέ μου λέγοντος καὶ διαμαρτυρομένου, κακά με πολλὰ εἰπόντες, ὁ μὲν Θεόφημος ἠκολούθει μόλις, διατριβὰς ἐμποιῶν, καὶ φάσκων βούλεσθαι καὶ αὐτός τινας παραλαβεῖν μάρτυρας. ταῦτα δ' ἔλεγε, τεχνάζων χρόνον ἐγγενέσθαι. ὁ δ' Εὔεργος οὑτοσὶ εὐθὺς ἐκ τῆς πόλεως μεθ' ἑτέρων ὁμοίων αὐτῷ ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν, τὰ ὑπόλοιπα σκεύη, εἴ τινα ἐν τῇ προτεραίᾳ ἐν τῷ πύργῳ ἦν, καὶ οὐκ ἔτυχεν ἔξω ὄν-
B τα ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ἦλθον, διὰ τὴν χρείαν κατηνέχθη, ἐκβαλὼν τὴν θύραν, ἥνπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ ἐξέβαλε, κακῶς ἑστηκυῖαν, ᾤχετό μου λαβὼν τὰ σκεύη· ᾧ οὔτε δίκην ὠφλήκειν, οὔτε συμβόλαιον ἦν μοι πρὸς αὐτὸν οὐδέν. ἐκτίνοντος δέ μου τῷ Θεοφήμῳ ᾧ ὠφλήκειν τὴν δίκην, ἐπειδὴ ἐξέτινον πολλῶν παρόντων μαρτύρων χιλίας μὲν καὶ ἑκατὸν δραχμὰς, καὶ τρεῖς καὶ δύο ὀβολὼ τὴν ἐπωβελίαν, τριάκοντα δὲ τὰ πρυτανεῖα (τῶν γὰρ ἄλλων οὐδὲν αὐτῷ ἐπιτιμίων ὦφλον) λαβὸν τοίνυν παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ χιλίας τριακοσίας * δεκατρεῖς δύ' ὀβολὼ τὸ σύμπαν κεφάλαιον, ἀπαιτοῦντός μου τά τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη ἃ ὑρπάκει μου, οὐκ ἔφη ἀποδώσειν μοι, εἰ μή τις αὐτὸν ἀφήσει καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τῶν ἐγκλημάτων, καὶ τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν. ταῦτα δὲ ἀποκριναμένου αὐτοῦ, μάρτυρας μὲν ἐποιησάμην τῆς ἀποκρίσεως τοὺς παρόντας, τὴν δὲ δίκην ἐξέτισα· ὑπερήμερος δ' οὐκ ᾤμην δεῖν ἐμαυτὸν εἶναι. τὸν δ' Εὔερ-
C γον οὐδ' ᾔδειν εἰσεληλυθότα μου εἰς τὴν οἰκίαν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' αὐτίκα ἡ δίκη ἐξετέτιστο. καὶ εἶχεν ὁ Θεόφημος τά τε πρόβατα, καὶ τὰ ἀνδράποδα, καὶ τὰ σκεύη τὰ τῇ προτεραίᾳ περιγινόμενα· καὶ ἄγγελος ἦλθέ μοι τις λιθοκόπος τὸ πλησίον μνῆμα ἐξεργαζόμενος, ὅτι πάλιν οἴχεται Εὔεργος, τὰ ὑπόλοιπά μου σκεύη ἐκφορήσας ἐκ τῆς οἰκίας πρὸς ὃν οὐδέν μοι πρᾶγμα ἦν. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι τῇ μὲν προτεραίᾳ εἰλήφεσαν μου τὰ ἐνέχυρα, καὶ πάλιν αὐθημερὸν εἰσεληλύθησαν εἰς τὴν οἰκίαν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐξέτινον τὴν δίκην, καὶ ἐκομίσαντο τὸ ἀργύριον παρ' ἐμοῦ (καίτοι πῶς ἂν εἰ μὴ πεπεισμένων τε ἦν καὶ ἐπηγγέλκειν αὐτοῖς, εὐθὺς ἂν ἀπέλαβον;) τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπαγγείλαντός μου αὐτῷ θεραπεύειν τὴν ἄνθρωπον, ἣν συνέκοψαν, καὶ ἰατροὺς εἰσάγειν, οὐκ ἐφρόντιζον· ἐγὼ αὐτὸς εἰσήγαγον ἰατρὸν, ᾧ πολλὰ ἔτη ἐχρώμην, ὃς ἐθεράπευεν αὐτὴν ἀρρωστοῦσαν· καὶ ἐπέδειξα ὡς εἶχεν, ἀγαγὼν μάρτυρας· ἀκούσας δὲ τοῦ ἰατροῦ, ὅτι ἀσθενοίη, καὶ οὐδὲν οὐκέτι εἴη ἡ ἄνθρωπος, πάλιν ἑτέρους μάρτυρας παραλαβὼν, τήν τε ἄνθρωπον ἐπέδειξα ὡς εἶχε, καὶ ἐπήγγειλα τούτοις θεραπεύειν. ἕκτῃ τοίνυν ἡμέρᾳ ὕστερον ἢ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ἐτελεύτησεν ἡ τίτθη. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐτελεύτησεν, ἦλθον ὡς τοὺς ἐξηγητὰς, ἵνα εἰδείην ὅ,τι με χρὴ ποιεῖν περὶ τούτων, καὶ διηγησάμην αὐτοῖς ἅπαντα τὰ γεγενημένα, τήν τε ἄφιξιν τὴν τούτων,

TESTIMONIA.

Vt autem ea quæ acciderant, in Piræeum mihi à vicinis nunciata sunt, profectus in agrum, eos non deprehendo: sed cum vidissem, quicquid in ædibus habuissem, exportatum, & anum, vt erat affecta, & ab vxore audissem quæ facta essent: Theophemum postridie mane conueni in vrbe, testibus adductis: eúmque primum iussi mulctam recipere, & sequi ad mensam. Deinde curare mulierem, quam lacerassent: & medicum introducere quem ipsi vellent. Hæc me dicente, & testificante: multis conuiciis mihi dictis, Theophemus quidem ęgrè sequebatur, tergiuersans, & dictitans, se quoque testes aliquos adhibiturum (id verò dicebat dolo, vt mora intercederet.) Euergus autem statim ex vrbe cum aliis sui similibus in agrũ egressus, reliquum instrumentum, si qua fortè pridie in turri reliqua, & non prolata, postquam verò ego veneram, propter necessitatem deprompta fuerant: amota ianua, quam & pridie collabefecerat, malè stante, abrepta mea suppellectile, abiit is, à quo neq; iudicio victus eram, & cum quo nihil mihi commercij intercesserat. Satisfaciente autem me Theophemo, cui debueram mulctam: cum soluissem multis testibus præsentibus, mille centum & tres drachmas, & duos obolos, pœnam, & triginta, sportulas (nam cæterarum mulctarum nullam mihi irrogarat) acceptis igitur à me in mensa, mille trecentis triginta tribus drachmis, duobus obolis, vniuersa summa: quum ego reposcerem oues, mancipia & vasa quæ mihi eripuerat: redditurum se negauit, nisi quis & se & socios suos omni crimine, testes falsi testimonij actione liberaret. Quæ cùm ille respondisset, statim eos qui aderant: testes feci responsionis, & iudicatum solui, neque dilatorem oportere esse me putaui: Euergum eo die ingressum fuisse in ædes meas ignorans. Enimuerò cùm iudicatum soluissem, Theophemus non modò oues, & mancipia: sed & suppellectilia, quæ pridie superfuerant, occupat. Ac lapicida quidam, qui propinquum monumentum expoliebat, denuò abire Euergum, reliquo instrumento ex ædibus meis exportato, cum quo nihil mihi negocij fuit, nunciat. Quæ vt me verè dicere, & eos pridiè mea pignora cepisse, & rursus eodem die in ædes ingressos fuisse, me verò postridiè soluisse iudicatum, & pecuniam eis numerasse constet (qui enim, nisi & coactũ fuisset, & eis à me denunciatum, statim recepissent?) harum rerum testimonia vobis recitabuntur.

TESTIMONIA.

Cum autem, posteaquam eis denunciaram, Iudices, vt anum, quam malè mulctarant, adductis medicis curarent, rem neglexerunt: ego ipse medicum, quo multos annos fueram vsus, qui eam ægrotantem curaret, accersiui: eíque vt illa affecta esset, testibus adductis ostendi. E quo cum audissem, grauiter eam laborare, ac deplorata esse valetudine: rursus aliis testibus adhibitis, eis ostendi vt affecta esset: & istis denunciaui, vt eam curarent. Sexto autem die postquam isti in ædes ingressi fuerant, obiit nutrix mea. Quæ vt vera esse constet, testimonia vobis recitabuntur.

TESTIMONIA.

Ea defuncta, iureconsultos adij, vt cognoscerem, quid ea mihi de re faciẽdũ esset, & eis omnẽ rẽ gestã exposui, aduẽtum istorum & beneuolẽtiam mulieris,

Respósũ iurecõsultorũ, & ritus expiãdæ cædis.

& vt eam in ædibus habuissem, & vt propter cymbium retentum obiisset. His iureconsulti auditis, me interrogarunt, vtrúmne mihi de iure duntaxat responderi, an etiam consilium dari vellem? Me respondente, vtrumque: Proinde tibi & de iure, inquiunt, respondebimus, & vtilia consulemus. Primùm, vt in efferendo funere hastam adhibeas, & ad sepulchrum proclames, si quis ei sit cognatus. Deinde vt sepulchrum ad triduum custodias. Hæc tibi suademus, quando ipse non adfuisti, sed vxor duntaxat & liberi tui, aliíque testes tibi non sunt: vt neminem nominatim cites, sed sontes & interfectores. Deinde ad regẽ ne deferas, neque enim id lege tibi licet: cum è tua familia non fuerit ea mulier, neque ancilla: si ita est vt tu dicis. Leges autem cognatis & dominis actionem dant. Proinde si ad Palladium iuraris ipse, vxor, liberi, & vos, familiámque vestram deuoueritis: multi & peius de te existimabunt, &, si illi absoluentur, peierasse te putabunt sin reos peregeris: inuidia te onerabis. Tu verò facta & pro te, & pro familia expiatione, quàm æquissimo animo ferto calamitatem. alibi autẽ, sicubi voles, iniuriam vlcisceris. His ego ex iurecõsultis auditis, & inspectis Draconis legibus in pila, cum amicis deliberabã, quidnã esset agendum. Qui cum suaderent, vt & ea quæ ad expiationem ædium pertinerent, & cætera facerem quæ iureconsulti mihi respondissent: ita feci. iis verò de rebus, quæ mihi porrò legibus non licebant, quieui. Iubet enim lex, Iudices, vt cognati cædes persequantur, vsque ad sobrinos: & in iureiurando cauetur, debere, si vel seruus sit interfectus, hos eosdem cædem persequi. Mihi verò neque genere quicquam coniuncta erat mulier, nisi quatenus nutrix mea fuerat, neque etiam ancilla. manumissa enim à patre meo fuerat, & seorsim habitarat, & maritum habuerat. Mentiri autem apud vos, & ipse * loco filij & vxoris iurare, non ausus essem: ne tum quidem, si certò scissem me istos peracturum esse reos. Neque enim eos tantum odi, quantum meipsum diligo. Ne autem verba mea duntaxat audiatis, ipsa vobis lex recitabitur.

LEX.

Calliditas Theophemi ad eludendã falsi testimonij actionem.

Etsi autem vos è multis signis deprehendere puto, falsum esse testimonium: id tamen ex eorum factis, vel in primis animaduertitur. Isti putabant, Iudices, me, si multa mihi pignora abstulissent, cupidè liberaturum testes falsi testimonij actione, vt pignora recuperarem: Cúmque eum rogarem, vt diem mihi prorogaret: libens accepit, vt si constituto tempore non soluissem, plurima ex ædibus meis exportaret: propterea; ingenuè & promptè concessit, vt fides suis haberetur, nec insidiæ patefierent. Nec enim aliter fieri posse existimabat, vt testes actione falsi testimonij liberarentur, quàm si me decepisset, & à me ad dictam diem mulcta non soluta, quàm plurima asportasset. Non enim se tantillum inuenturum putarat, quantum abstulerunt: sed longè plura. ac reliquo tempore expectauit, tanquam celeriter ei pecuniam redditurus essem: vt sub ipsam falsi testimonij actionem pignora caperet. Postquã autem ei parui, & mulctam attuli: eam non recepit: sed egressus, suppellectilia mea, seruos, & oues abstulit. Colo autẽ ad circũ equestrẽ: vt eũ procul ire necesse non fuerit. Hæc verè à me dici, magno vobis illud argumẽto sit, quòd postridie, quàm pignora ceperat, mulctã accepit (enimuero, nisi iã antea collectã habuissẽ, quî statim numerare mille trecẽtas trigĩta tres

A καὶ τὴν εὔνοιαν τῆς ἀνθρώπου, καὶ ὡς εἶχον αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ὡς διὰ τὸ κυμβίον οὐκ ἀφιεῖσα τελευτήσειεν. ἀκούσαντες δέ μου οἱ ἐξηγηταὶ ταῦτα, ἤροντό με, πότερον ἐξηγήσωνταί μοι μόνον, ἢ καὶ συμβουλεύσωσιν; ἀποκριναμένου δέ μου αὐτοῖς, ἀμφότερα· εἶπόν μοι, ἔτι ἡμεῖς τοίνυν σοι τὰ μὲν νόμιμα ἐξηγησόμεθα. τὰ δὲ συμφορώτατα παραινέσομεν· πρῶτον μὲν ἐπενεγκεῖν δόρυ ἐπὶ τῇ ἐκφορᾷ, καὶ προαγορεύειν ἐπὶ τῷ μνήματι, εἴ τις προσήκων ἐστὶ τῆς ἀνθρώπου. ἔπειτα τὸ μνῆμα φυλάττειν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. τάδε συμβουλεύομέν σοι· ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν οὐ παρεγένου, ἡ δὲ γυνὴ καὶ τὰ παιδία. ἄλλοι δέ σοι μάρτυρες οὐκ εἰσίν. ὀνόματι μὲν οὐδενὶ μὴ προαγορεύειν, τοῖς δεδρακόσι δὲ καὶ κτείνασιν· εἶτα πρὸς τὸν βασιλέα μὴ λαγχάνειν. οὐ δὲ γὰρ ἐν τῷ νόμῳ ἐστί σοι· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γένει σοι ἡ ἄνθρωπος, οὐδὲ θεράπαινα, ἐξ ὧν σὺ λέγεις. οἱ δὲ νόμοι τούτων κελεύουσι τὴν δίωξιν εἶναι. ὥστ' εἰ διομῇ ἐπὶ Παλλαδίῳ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ παιδία, καὶ καταρᾶσθε αὐτοῖς καὶ
B τῇ οἰκίᾳ. χείρων τε δόξεις πολλοῖς εἶναι, κἂν μὲν ἀποφύγῃς, ἐπιωρκηκέναι. ἐὰν δὲ ἕλῃς, * φθονήσῃ. ἀλλ' ὑπὲρ σεαυτοῦ καὶ τῆς οἰκίας ἀφοσιωσάμενος, ὡς ῥᾷστα τῇ συμφορᾷ φέρειν. ἄλλῃ δέ, εἴ πῃ βούλει, τιμωροῦ. ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ τῶν ἐξηγητῶν, καὶ τοὺς νόμους ἐπισκεψάμενος τοὺς τοῦ Δράκοντος ἐκ τῆς στήλης, ἐβουλευόμην μετὰ τῶν φίλων, ὅ,τι χρή με ποιεῖν. συμβουλευόντων δέ μοι ταῦτα, ἃ μὲν ὑπὲρ τῆς οἰκίας προσῆκέ μοι πρᾶξαι, καὶ ἃ ἐξηγήσαντό μοι οἱ ἐξηγηταί, ἐποίησα. ἃ δ' ἐκ τῶν νόμων οὐκέτι μοι προσῆκεν, ἡσυχίαν εἶχον. κελεύει γὰρ ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς προσήκοντας ἐπεξιέναι μέχρις ἀνεψιαδῶν· καὶ ἐν τῷ ὅρκῳ διορίζεται, ὅ,τι προσήκων ἐστί, κἂν οἰκέτης ᾖ, τούτων τὰς ἐπισκήψεις εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε γένει προσῆκεν ἡ ἄνθρωπος οὐδέν, εἰ μὴ ὅσον τίτθη γενομένη, οὐδ' αὖ θεράπαινά γε· ἀφεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐλευθέρα, καὶ χωρὶς ᾤκει, καὶ ἄνδρα ἔσχε. ψεύσασθαι δὲ πρὸς ὑμᾶς
C καὶ διομόσασθαι αὐτὸς τὸν υἱόν, καὶ τὴν γυναῖκα, οὐκ ἂν ἐτόλμησα, οὐδ' ἂν εἰ εὖ ᾔδειν ὅτι αἱρήσομαι αὐτούς. οὐ γὰρ οὕτω τούτους μισῶ, ὡς ἐμαυτὸν φιλῶ. ἵνα δὲ μὴ λόγῳ μόνον ἀκούσητέ μου, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

Νόμος.

Νόμος. Πολλαχόθεν μὲν οὖν οἶμαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, καταφανῆ ὑμῖν τὴν μαρτυρίαν εἶναι, ὡς ψευδής ἐστιν· οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ῥᾴδιον γνῶναι. οὗτοι γὰρ ᾤοντο, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐμέ, εἰ πολλά μου λάβοιεν ἐνέχυρα, ἄσμενον ἀφήσειν με τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὥστε ἀπολαβεῖν μετὰ ἐνέχυρα. καὶ ἐπειδὴ ἐδεήθην αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι μου τὴν ὑπερημερίαν, ἄσμενος ἤκουσεν ἵνα ὑπερήμερος αὐτῷ γενοίμην, καὶ ἐκφορήσαιτό μου ὡς πλεῖστα. καὶ διὰ τοῦτο ἀνάγκως καὶ ταχύ μοι ὡμολόγησεν, ἵνα πιθανὸς γένηται, καὶ μὴ καταφανὴς ἐπιβουλεύων· ἡγούμενος οὐκ εἶναι αὐτῷ δι' ἄλλου τρόπου τοὺς μάρτυρας ἀφεθῆναι τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἢ διὰ τὸ ἐξαπατῆσαι, καὶ λαβεῖν με ὑπερήμερον, καὶ ἐκφορήσασθαι ὡς πλεῖστα. οὐ γὰρ ὅσα ἔχουσί μου, ᾤετο λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ πλείω. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀνέμενεν, ὡς διὰ ταχέων με ποριοῦντα αὐτῷ τὸ ἀργύριον· βουλόμενος ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας τῶν ψευδομαρτυριῶν τὴν ἐνεχυρασίαν μου ποιήσασθαι. ἐπειδὴ * δὲ ἐπείσθην αὐτῷ κομίσασθαι τὴν δίκην, ἐλθών μου τά τε σκεύη καὶ τοὺς οἰκέτας, καὶ τὰ πρόβατα ἔλαβεν, ἀντὶ τοῦ ἀπολαβεῖν. γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, ὥστε οὐ πόρρω ἔδει αὐτὸν ἐλθεῖν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μέγα τεκμήριον ὑμῖν ἔστω. τῇ ὑστεραίᾳ γὰρ ἐκομίσατο τὸ ἀργύριον τῆς δίκης, ἢ τὰ ἐνέχυρα ἔλαβε. καί τοι πῶς ἄν, εἰ μὴ * πεπορισμένον ἦν, εὐθὺς ἀπέλαβε τὸ ἀργύριον, χιλίας τριακοσίας * δεκατρεῖς δύ' ὀβο-

A λαβὼν, καὶ τὰ ἐνέχυρά μοι οὐκ ἀπεδίδου, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχει ὡς ὑπερημέρου ὄντος. ὅτι δὴ οὐκ ἦν αὐτῷ ὑπερήμερος, ἀνάγνωθί μοι τὸν νόμον καὶ τὴν μαρτυρίαν, ὃς κελεύει κύρια εἶναι, ὅ,τι ἂν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ, ὥστε οὐκ ἔτι ἦν αὐτῷ δήπου ὑπερήμερος.

Νόμος. Μαρτυρία.

Ὡς μὲν τοίνυν ὡμολόγησέ μοι, καὶ ἀνεβάλετο τὴν ὑπερημερίαν, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ὡς δὲ ἐξετριηράρχουν, ὁ συντριήραρχός μοι μεμαρτύρηκε. καὶ ὡς ἡ ναῦς ἡ στρατηγὶς κατεσκευάσθη Ἀλκιμάχῳ. ὥστ' οὐκέτι ἦν αὐτῷ δήπου ὑπερήμερος, ἀναβαλλομένῳ μοι, ἔτι δὲ καὶ ἐκτίνειν.* ἀλλὰ δεινὴ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου, ὦ ἄνδρες δικασταί, * περὶ τὸ πλεῖον καὶ τὸ ἔλαττον. καὶ εὖ ᾔδεσαν, ὅτι εἰ μὲν τὴν ἄνθρωπον παραδώσουσιν, ἐξελεγχθήσονται ψευδῆ ἐγκαλέσαντες. εἰ δὲ μὴ παραδώσουσιν, ἣν ἐμαρτύρησαν ὡς * οὗτος ἤθελε παραδιδόναι, ψευδομαρτυριῶν ἁλώσονται. δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις ἄρα τῶν τότε δικαζόντων τυγχάνει ὢν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι ἔθεσιν

B οἷσπερ καὶ τότε. καὶ εἰ μὲν ἡ μαρτυρία πιστὴ ὑμῖν ἔδοξεν εἶναι, καὶ ἐγὼ φεύγειν τὸν ἔλεγχον, τὸν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης, νῦν ἐξελεγχομένων αὐτῶν ψευδῆ μεμαρτυρηκότων, καὶ οὐ παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον, βοηθῆσαί μοι. εἰ δέ μοι* ὠργίσθητε, ὅτι ἐνεχυράσων ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ Θεοφήμου, καὶ τούτοις νῦν ὀργισθῆναι, ὅτι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ἦλθον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑπὸ νόμων καὶ ψηφισμάτων ἀναγκαζόμενος, πρόνοιαν ἐποιησάμην τοῦ μήτε ἐπὶ τὸν πατέρα τὸν τούτου εἰσελθεῖν, μήτε ἐπὶ τὴν μητέρα, μήτε τῶν τοῦ ἀδελφοῦ λαβεῖν μηδὲν, ἀλλ' οὗ αὐτὸς ᾤκει ὁ Θεόφημος. καὶ ἐπειδὴ οὐ κατέλαβον αὐτὸν ἔνδον, οὐχ ἁρπάσας ᾠχόμην οὐδὲν, ἀλλὰ μετελθεῖν ἐκέλευσα αὐτόν· καὶ παρόντος, οὐκ ἀπόντος, τὴν ἐνεχυρασίαν ἐποιησάμην. καὶ ἀφαιρούμενος ἀφῆκα, καὶ ἀπῆλθον ἐπὶ τὴν βουλὴν τοὺς κυρίους καὶ εἰσαγγείλας καὶ ἑλὼν ἐν τῇ βουλῇ ἀποχρῆν ἡγησάμην τὰ μὲν σκεύη ἀπολαβεῖν ἁπλᾶ, περὶ δὲ τῶν πληγῶν ἐπιτρέψαι, τῷ δὲ τιμήματι συγ-

C χωρῆσαι. ὥστε ἐγὼ μὲν, οὕτω πρᾶος περὶ τούτους ἦν· οὗτοι δὲ οὕτως ἀσελγεῖς, καὶ βδελυροὶ, ὥστε ἐπὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία ἐλθεῖν, ἔχοντες μὲν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς οἰκέτας πλείονος ἄξια ἢ κατεδικάσαντο· ἀναβαλλόμενοι δὲ τὴν ὑπερημερίαν, ἐπαγγείλαντός δέ μου κομίζεσθαι αὐτοὺς τὴν *δίκην, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, τά τε σκεύη ἐκφορῆσαι, τήν τε τίτθην συγκόψαι γραῦν γυναῖκα ἕνεκα κυμβίου, καὶ ταῦτα πάντα ἔτι ἔχειν, καὶ μὴ ἀποδιδόναι, ἐκτετικότος ἐμοῦ τὴν δίκην χιλίας τριακοσίας δεκατρεῖς δύ' ὀβολώ. εἰ δέ τις ἀγνοήσας αὐτοὺς τότε, ἀκάκους ἡγήσατο καὶ ἀπράγμονας εἶναι, βούλομαι ὑμῖν περὶ αὐτῶν τὰς μαρτυρίας ἀναγνῶναι, ἃς μεμαρτυρήκασί μοι οἱ ὑπὸ τούτων ἠδικημένοι (λόγῳ μὲν γὰρ διηγήσασθαι, οὐκ ἂν ἱκανόν μοι γένοιτο τὸ ὕδωρ) ἵν' ἐκ τούτων ἁπάντων σκεψάμενοι τῶν τε λεχθέντων καὶ τῶν μαρτυρουμένων, ὁσίαν καὶ δικαίαν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν τίθησθε τὴν ψῆφον. λέγε τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ ΛΟΓΟΥ.

Ποικίλην ἔχει περιπέτειαν πραγμάτων ὁ λόγος. Κόνων γάρ τις, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἄπαις τελευτᾷ, ὡς ἐπίδικον τοῖς οἰκείοις γενέσθαι τὸν κλῆρον. Καλλίστρατος μὲν οὖν, ὁ τὸν λόγον τουτονὶ λέγων, ὅλον τὸν κλῆρον τοῦτον ἑαυτῷ προσήκειν φησίν. ἐγγυτάτω γὰρ κατὰ γένος αὐτὸς εἶναι τῷ Κόνωνι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τάχ' ἂν καὶ ψεύδοιτο, καὶ λόγῳ κατακέχρητο ψιλῷ, Ὀλυμπιόδωρος δὲ πρὸς

A drachmas, duos obolos, potuissem?) & pignora mihi non reddidit: sed etiamnum ea tenet, vt eius qui ad diem dictam non soluerim. Vt autem constet me ad dictam soluisse diem: recita mihi testimonium & legem, quæ iubet, ea rata esse, quæ alius cum alio pepigerit. Proinde nihil vtique de me iam queri potuit.

LEX. TESTIMONIVM.

Eum igitur concessisse, & distulisse diem è testibus audiuistis: me autem instruxisse triremem: & quidẽ eam, qua imperator Alcimach* veheretur, collega in præfectura meus, est testificatus. Proinde nihil à me petere potuit propter dilatam solutionem, præsertim cum vellem soluere: Sed ingens est hominis auaricia atque cupiditas*, tam minoribus quàm maioribus in rebus: probè item sciebant, si mulierem tradidisset, palàm fore, me falsò ab eis esse accusatũ. Sin non tradidissent, quam eum tradere voluisse testificati fuerant: fore vt falsi testimonij conuincerẽ-

B tur. Oro autem vos, Iudices, si quis eorum fortè qui tum ius dixerunt, hic adest, vt iisdem vtamini institutis, quibus tum quoque: ac si testimonium tum fide dignum visum est: si me fugisse, quò minus veritas cognosceretur ex muliere, putastis: cum nunc isti falsum dixisse testimonium conuincantur, & mulierẽ tradere recusent, vt me iuuetis. Quòd si mihi irati fuistis, quòd pignora capturus ad ædes Theophemi accessi: vt & istis nunc irascamini, quòd meas ædes inuaserunt. Atque ego legibus & decretis coactus, tamen caui, ne vel ad patrem istius ingrederer, vel ad matrem, vel quicquam quod fratris eius esset, auferrem: sed eò veni, vbi ipse Theophem* habitabat. quem cùm domi non reperissem, nihil ex ædibus eripui, sed accersi iussi, & præsente eo, non absente, pignora cepi. quæ cùm mihi eriperentur, amisi: & ad senatum, legitimúmque magistratum abij: eóque delato & damnato in senatu, satis esse duxi armamenta simpla recipere: de verberibus autem sumpsi arbi-

C trum, & mulctam ratam habui. Ac ego quidem adeò me lenem in istos præbui: isti verò ita petulantes & importuni fuerunt, vt vxorem & liberos opprimerent, cum quidem oues & famulos abstulissẽt: quæ pluris erant, quàm quanti me condemnarant. Cùm porrò diem dictam distulissent, egóque promisissem, me vt è testibus audistis, mulctam eis soluturum: in ædes ingressi sunt, & supellectilia exportarunt, & nutricem senem mulierem, propter cymbium excarnificarunt. Quæ omnia etiamnum tenẽt, & nondum restituunt, solutis à me mille trecentis triginta tribus drachmis, duobus obolis. Si quis autem eos tũ ignorauit, ac simplices homines & quietos esse putauit: testimonia vobis de eis quæ testificati mihi ij sunt, quos isti iniurijs affecerunt, recitabo. Nam ad ea enarranda, aqua mihi defutura esset: vt his omnibus, quæ & à me & à testib. dicta sunt, consideratis, ita pronuncietis, vt vestra fides & iurisiurandi religio postulat. Recita testimonia.

Peroratio, & collatio modestiæ suæ cũ importunitate Theophemi.

TESTIMONIA.

ARGVMENTVM ORATIONIS contra Olympiodorum dati damni.

Magnam rerum & casuum varietatem continet hæc oratio. Conon, vir quidam Atheniensis, orbus decedit: de hæreditate inter eius cognatos oritur controuersia. Callistratus, qui causam hanc agit, totam eam hæreditatem ad se pertinere dicit, qui sit genere Cononi proximus. Sed in eo fortasse mentitur, & nudis verbis abutitur. O-